Agenda - Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith

Lleoliad:

Hybrid: Ystafell Bwyllgora 4 Tŷ Hywel a Fideogynhadledd drwy Zoom

Dyddiad: Dydd Iau, 30 Mehefin 2022

Amser: 09.30

I gael rhagor o wybodaeth cysylltwch a:

Marc Wyn Jones

Clerc y Pwyllgor

0300 200 6565

SeneddHinsawdd@senedd.cymru

Rhag-gyfarfod preifat (09.15-09.30)

Cyfarfod cyhoeddus

1 Cyflwyniad, ymddiheuriadau, dirprwyon a datgan buddiannau

(09.30)

Dogfennau atodol:

2 Adferiad Gwyrdd yng Nghymru

(09.30-10.45) (Tudalennau 1 - 84)

Syr David Henshaw, Cadeirydd - y Grŵp Gorchwyl a Gorffen Adferiad Gwyrdd

Dogfennau atodol:

Briff Ymchwil

Papur - y Grŵp Adferiad Gwyrdd

Adroddiad gan y Ganolfan Gyllid - Y Grŵp Adfer Gwyrdd - Adroddiad ar Ddiweddariadau (papur preifat)

Egwyl (10.45-11.00)

3 Trefniadau llywodraethu amgylcheddol interim

(11.00-12.00) (Tudalennau 85 - 95)

Dr Nerys Llewelyn-Jones - Asesydd Diogelu'r Amgylchedd Dros Dro Cymru

Dogfennau atodol:

Asesydd Diogelu'r Amgylchedd Dros Dro Cymru: Adroddiad Blynyddol 2021-22

Egwyl ginio (12.00-12.30)

Rhag-gyfarfod preifat (12.30-12.35)

4 Adferiad gwyrdd a threfniadau llywodraethu amgylcheddol interim

(12.35-14.05) (Tudalennau 96 - 102)

Gareth Cunningham, Pennaeth Cadwraeth Cymru - Cymdeithas Cadwraeth Forol

Yr Athro Steve Ormerod, Athro ym maes Ecoleg a Chyd-gyfarwyddwr y Sefydliad Ymchwil Dŵr - Ysgol y Biowyddorau, Prifysgol Caerdydd

Annie Smith, Pennaeth Polisi Natur a Gwaith Achos - RSPB Cymru

Dogfennau atodol:

Papur - Yr Athro Steve Ormerod (Saesneg yn unig)

Papur - RSPB Cymru (Saesneg yn unig)

5 Papurau i'w nodi

(14.05)

Dogfennau atodol:

5.1 Adferiad gwyrdd a threfniadau llywodraethu amgylcheddol interim

(Tudalennau 103 - 106)

Dogfennau atodol:

Papur gan Coed Cadw mewn perthynas ag adferiad gwyrdd a threfniadau llywodraethu amgylcheddol interim (Saesneg yn unig)

5.2 Teithio ar fysiau a'r rheilffordd yng Nghymru

(Tudalennau 107 - 109)

Dogfennau atodol:

Papur gan West Coast Partnership mewn perthynas ag ymchwiliad y Pwyllgor i deithio ar fysiau a'r rheilffordd yng Nghymru (Saesneg yn unig)

5.3 Y Grŵp Trawsbleidiol ar Ymchwil Feddygol

(Tudalennau 110 - 113)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan Weinidog yr Economi at Gadeirydd y Grŵp Trawsbleidiol ar Ymchwil Feddygol mewn perthynas â chwestiynau a godwyd yn dilyn cyfarfod y Grŵp Trawsbleidiol ar 27 Ebrill

5.4 Y Grŵp Rhyngweinidogol ar gyfer Tai, Cymunedau a Llywodraeth Leol

(Tudalennau 114 - 115)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol at y Cadeirydd mewn perthynas â chyfarfod cyntaf y Grŵp Rhyngweinidogol ar gyfer Tai, Cymunedau a Llywodraeth Leol a gynhaliwyd ar 24 Mai

5.5 Llywodraethu amgylcheddol

(Tudalennau 116 - 118)

Dogfennau atodol:

Llythyr agored gan sefydliadau amgylcheddol at y Prif Weinidog mewn perthynas â mynediad at gyfiawnder amgylcheddol

5.6 Trafnidiaeth - terfyn cyflymder trefol

(Tudalennau 119 - 120)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan y Gweinidog dros Newid yn yr Hinsawdd at y Cadeirydd mewn perthynas â therfyn cyflymder trefol diofyn o 20mya

6 Cynnig o dan Reol Sefydlog 17.42(vi) i benderfynu gwahardd y cyhoedd o weddill y cyfarfod

(14.05)

Dogfennau atodol:

Cyfarfod preifat (14.05-14.30)

7 Adferiad gwyrdd yng Nghymru - trafod y dystiolaeth a glywyd o dan eitem 2

Dogfennau atodol:

8 Trefniadau llywodraethu amgylcheddol interim - trafod y dystiolaeth a glywyd o dan eitem 3

Dogfennau atodol:

9 Ystyried dull gweithredu ar gyfer y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol ar gyfer Bil Banc Seilwaith y DU

(Tudalennau 121 - 128)

Dogfennau atodol:

Trafod dull gweithredu y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol ar gyfer Bil Banc Seilwaith y DU (Saesneg yn unig)

10 Trafod adroddiad drafft y Pwyllgor ar gysylltedd digidol yng Nghymru

Dogfennau atodol:

Adroddiad drafft ar gysylltedd digidol yng Nghymru (Saesneg yn unig)

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith (CCEI), Mehefin 2022
Y Diweddaraf am y Grŵp Adferiad Gwyrdd

1. Mae'r papur hwn yn darparu'r wybodaeth ddiweddaraf am waith y Grŵp Adferiad Gwyrdd a'r cynnydd a wnaed o ran mynd i'r afael â'r blaenoriaethau a'r argymhellion yn:
   - Adferiad Gwyrdd: Blaenoriaethau ar gyfer Gweithredu, gan gynnwys y wybodaeth ddiweddaraf am y Gwasanaeth Natur Cenedlaethol.
   - Yr Adferiad Gwyrdd: Cefnogi'r sector amgylcheddol yng Nghymru

Mae'r papur yn nodi'r gwersi a ddysgwyd a'r camau nesaf arfaethedig o ran gwaith y Grŵp.

Cefndir

2. Ym mis Mai 2020, gofynnodd Lesley Griffiths, Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig i Syr David Henshaw gynnull Grŵp Gorchwyl a Gorffen Adferiad Gwyrdd er mwyn blaenoriaethu camau gweithredu ar gyfer adferiad gwyrdd ar ôl y pandemig Covid a gosod cyfiawnder cymdeithasol fel egwyddor arweiniol, yn ogystal â datblygu cynllun ar y cyd i sefydlogi trydydd sector yr amgylchedd.
3. Roedd y gwaith yn adrodd i ford gron rhanddeiliaid y Gweinidog, a oedd yn cynnwys uwch gynrychiolwyr o'r sectorau bwyd, ffermio a physgodfeydd ochr yn ochr â sefydliadau'r trydydd sector amgylcheddol a CNC. O gydnabod bod aelodaeth y ford gron yn cynnwys holl gynrychiolwyr y sector, gwnaethpwyd penderfyniad penodol i ddod â gwahanol safbwyntiau ynghyd i helpu i lunio'r cyfle. Cytunodd ystod eang o uwch arweinwyr o'r sector cyhoeddus, y sector preifat a'r trydydd sector i gymryd rhan (gweler Atodiad 1). Sefydlwyd y grŵp i gynnull gweithredu ar y cyd, a phrofi ffyrdd o weithio mewn modd ystwyth. Cydnabuwyd nad oedd yn grŵp cynrychioliadol, ond yn un a oedd yn defnyddio cysylltiadau'r aelodau i greu rhwydweithiau a chysylltiadau cryfach er mwyn cyflawni.
4. Cydweithiodd y grŵp drwy haf a dechrau hydref 2020, gyda galwad am 'syniadau da' yn arwain at gyflwyno 168 o gynigion. Penllanw hyn oedd cyhoeddi'r ddau adroddiad ddechrau mis Tachwedd 2020. Arweiniodd yr adroddiadau hyn at nodi a dyrannu dros £6m o gymorth ariannol gan Lywodraeth Cymru i gefnogi meysydd blaenoriaeth, yn ogystal â rhaglen grant benodol i sefydlogi sector yr amgylchedd. Er mwyn manteisio ar y momentwm, cytunodd aelodau'r grŵp i greu Partneriaeth Cyflenwi, ac ymrwymwyd adnoddau staff i gefnogi cam nesaf y gwaith.
5. Un o'r "syniadau da" proffil uchel oedd creu Gwasanaeth Natur Cenedlaethol. Roedd staff o'r Bartneriaeth Cyflenwi o blaid datblygu'r syniad hwn, a hwyluswyd nifer o ddigwyddiadau ymgysylltu a chyfathrebu gyda bron i 200 o gyfranogwyr. Mae Llywodraeth Cymru wedi cymeradwyo nodyn cysyniad, a rhyddhawyd £166,598 i gefnogi'r gwaith o ddatblygu achos busnes manwl. Mae'r uchelgais ar gyfer y Gwasanaeth Natur Cenedlaethol yn cyd-fynd o ddifrif â diffiniad y Grŵp o Adferiad Gwyrdd a Theg, ac yn ysgogi pobl ledled Cymru i gefnogi adferiad natur, gan weithredu fel llwyfan sy'n cysylltu pobl o bob oed â chyfleoedd ar gyfer hyfforddiant sy'n seiliedig ar natur, prentisiaethau, cyflogaeth, menter a gwirfoddoli.
6. Mae'r grŵp hefyd wedi creu cysylltiadau â gwaith Grŵp Cynghori a Gweithredu Cymru ar Faterion Morol (WMAAG) ar Adferiad Glas. Mae'r Gweinidog Newid Hinsawdd wedi rhoi cymeradwyaeth i'r Grŵp i barhau i ddatblygu'r dull gweithredu ar draws tri maes galluogi allweddol: Llythrennedd Cefnforol, Buddsoddi Cynaliadwy a Meithrin Gallu.

Adolygiad o'r cynnydd a wnaed yn erbyn yr Adroddiadau

7. Yn ystod gwanwyn 2022, comisiynwyd The Funding Centre gan CNC i adolygu'r cynnydd a wnaed yn erbyn yr adroddiadau Blaenoriaethau ar gyfer Gweithredu ac adroddiad Yr Adferiad Gwyrdd: Cefnogi'r sector amgylcheddol yng Nghymru. Yn ogystal â gwneud adolygiad desg cyflym o'r dystiolaeth, mae The Funding Centre wedi cyfweld ag ystod eang o randdeiliaid i nodi llwyddiannau ac unrhyw rwystrau neu heriau newydd sy'n cael eu hwynebu gan sefydliadau o ran cyflawni pethau.

8. Mae'r Adroddiad newydd yn cynnwys (Gweler Atodiad 1 ar gyfer adroddiad llawn The Funding Centre – Drafft Gweithio):
    - Adolygiad o dueddiadau a mentrau newydd, gan nodi unrhyw newidiadau arwyddocaol (ers hydref 2020) i'r dirwedd gyflenwi.
    - Adolygiad o'r cynnydd a wnaed ar brosiectau yn yr adroddiad Blaenoriaethau ar gyfer Gweithredu a'r heriau a ddaeth i'r amlwg wrth symud pethau ymlaen.
    - Adolygiad o "gyflwr" presennol sector yr amgylchedd yng Nghymru ac unrhyw faterion newydd sydd wedi dod i'r amlwg ers cyhoeddi adroddiad Yr Adferiad Gwyrdd: Cefnogi'r sector amgylcheddol yng Nghymru.
    - Casgliadau ac argymhellion.

9. Mae The Funding Centre yn dod i'r casgliad bod uchelgais gyffredin o hyd ar gyfer adferiad gwyrdd a theg, a chefnogaeth gref i'r egwyddor o ddatblygu gweithgarwch o amgylch cyfres o Flaenoriaethau ar gyfer Gweithredu. Serch hynny, mae rhanddeiliaid yn pryderu y gallai'r cyfle i weithredu fod yn diflannu wrth i gostau byw a'r rhyfel yn Wcráin lyncu'r sylw, a bod angen i'r Grŵp Adferiad Gwyrdd fabwysiadu mwy o ymdeimlad o frys. Mae ymchwil The Funding Centre yn cadarnhau bod angen cymorth ar y cyrff anllywodraethol amgylcheddol o hyd i ddiogelu eu cydnerthedd. Nodwyd bod buddsoddi yn y sector a chreu deinameg newydd gyda chyllidwyr a llunwyr polisi yn ffactorau a allai ddatgloi potensial y sector i arwain yn weithredol wrth gyflawni yn erbyn yr uchelgeisiau a bennwyd ar gyfer adferiad gwyrdd a theg.

Adroddiad Adferiad Gwyrdd: Blaenoriaethau ar gyfer Gweithredu

10. Roedd yr adroddiad Adferiad Gwyrdd: Blaenoriaethau ar gyfer Gweithredu yn crynhoi ystod o gamau gweithredu ymarferol â blaenoriaeth ar gyfer y tymor byr a'r tymor canolig fel rhan o adferiad Cymru o'r pandemig. Yn dilyn yr alwad agored am syniadau, derbyniwyd 168 o gynigion amrywiol gan grwpiau cymunedol, mentrau cymdeithasol, elusennau, cyrff cyhoeddus, cwmnïau preifat, grwpiau amgylcheddol ac unigolion o bob cwr o Gymru. Roedd y sefydliadau'n cynnwys rhai â ffocws clir ar yr amgylchedd, yn ogystal â llawer o rai eraill sy'n canolbwyntio ar greu swyddi a sgiliau, lliniaru newid hinsawdd ac ymaddasu. Roedd y syniadau'n dangos amrywiaeth o gamau gweithredu a oedd yn amrywiol iawn o ran graddfa, lleoliad, uchelgais a pharodrwydd.

11. Cafodd y cynigion eu dadansoddi a'u dethol yn brosiectau "blaenoriaeth un" a "blaenoriaeth dau" ar draws tri maes gweithgarwch eang y byddai eu hangen i fynd i'r afael ag argyfyngau hinsawdd a natur a chyfiawnder cymdeithasol.

Blaenoriaeth Gweithredu	Prosiectau Blaenoriaeth Un	Prosiectau Blaenoriaeth Dau
Atebion ar Sail Natur Camau gweithredu sy'n canolbwyntio ar amrywiaeth o ecosystemau ar dir a môr.	7	8
Trawsnewid ein systemau economaidd-gymdeithasol Creu economi gylchol sy'n cefnogi natur ac yn creu cyfleoedd ar gyfer swyddi a datblygu sgiliau.	33	35
Hwyluswyr yr Adferiad Gwyrdd Sgiliau, prentisiaethau a chaffael	9	5
Cyfansymiau	49	48

12. Yn ogystal â chreu'r rhestr Blaenoriaethau ar gyfer Gweithredu, tynnodd yr adroddiad sylw hefyd at y potensial i'r grŵp ddefnyddio ei rym cynnull i hwyluso ac annog camau gweithredu lefel uchel a fyddai'n "ysgogi trafodaeth a sbarduno gweithredu".

13. Fel rhan o ymrwymiad y Grŵp i gefnogi'r Blaenoriaethau ar gyfer Gweithredu, sefydlwyd Partneriaeth Cyflawni Adferiad Gwyrdd. Ynghyd ag unigolion o sefydliadau sy'n cael eu cynrychioli ar y Grŵp Adferiad Gwyrdd, ymrwymwyd amser ac adnoddau i gynnal sesiynau un i un archwilio pa mor barod yw'r cynigion a'r gofynion cymorth; cynhaliwyd digwyddiadau i hwyluso cyfleoedd ar gyfer cyd-gynhyrchu; a datblygwyd yr uchelgais a'r achosion busnes ar gyfer cynigion. Mae'n bwysig cydnabod gwaith ac ymdrech y tîm i ysgogi, hwyluso a chefnogi cynnydd a symud pethau ymlaen, gan baratoi cynigion i symud i'r cam cyflawni nesaf.

14. Ni cheisiodd The Funding Centre greu dadansoddiad manwl o bob cyflwyniad. O ystyried graddfa a natur amrywiol pob cynnig, yn ogystal â natur amrywiol y sefydliadau sy'n cynnig, ni fyddai hyn wedi bod yn ymarferol o fewn yr amserlenni. Fodd bynnag, nodwyd y byddai'n ddefnyddiol creu rhyw ffordd o fonitro cynnydd ar brosiectau unigol yn y dyfodol er mwyn gallu cydlynu a hysbysu'r gweithgarwch yn effeithiol.

15. Mae'r adroddiad yn nodi bod nifer sylweddol o brosiectau wedi symud ymlaen i ryw raddau. Mae rhai cynlluniau strategol mawr, megis y Gwasanaeth Natur Cenedlaethol, wedi'u datblygu'n weithredol tra bod nifer fwy o gynlluniau eraill wedi ceisio treialu neu brofi eu syniad Blaenoriaeth ar gyfer Gweithredu drwy gynllun peilot, gan sicrhau cyllid ar raddfa lai, neu adnoddau o gyllidebau presennol. O ystyried nad oes ffrwd ariannu glir ar gyfer y Cynigion Blaenoriaethau ar gyfer Gweithredu, mae gweld cystal cynnydd yn rhywbeth i'w ganmol ac mae'n adlewyrchu lefel ymrwymiad a dyfeisgarwch unigolion a sefydliadau i weithredu ar yr agenda hwn.

16. Mae cynigion Blaenoriaethau ar gyfer Gweithredu eraill nad ydynt wedi symud ymlaen. Er bod pob sefydliad wedi parhau i ddatblygu syniadau ynghylch y cynigion hynny ac yn credu bod yr achos dros newid yn parhau'n gryf, cyfeiriwyd at rai rhwystrau sylweddol sydd wedi atal cynnydd gwirioneddol. Yn ôl y disgwyl, roedd diffyg cyllid a gallu yn uchel ar y rhestr honno o rwystrau. Fodd bynnag, nododd yr ymatebion fod diffyg arweinyddiaeth ac eglurder yr un mor broblemus hefyd.

17. Mae rhai o uchafbwyntiau'r cynnydd a wnaed yn erbyn yr adroddiad Blaenoriaethau ar gyfer Gweithredu yn cynnwys:

18. ***Cefnogi'r dyraniad o £5.3m o gymorth gan Lywodraeth Cymru.***
Oherwydd pwysau ariannol diwedd blwyddyn, y dewis doeth oedd defnyddio mecanweithiau sefydledig i hwyluso gwariant, gyda dyraniad yn cael ei gyflawni drwy Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLlLC) i Awdurdodau Lleol, i'r Parciau Cenedlaethol a detholiad o brosiectau llai. Cydnabuwyd nad oedd hyn yn ddelfrydol, ond roedd yn ddull tactegol i sicrhau ein bod yn cefnogi gwaith adfer

gwyrdd ar lawr gwlad mewn modd amserol. Mae CLlLC ac Awdurdodau Lleol o'r farn bod defnyddio'r cyllid Adferiad Gwyrdd i gyflawni themâu blaenoriaeth yn hynod lwyddiannus.

19. ***Y cynnig ar gyfer Gwasanaeth Natur Cenedlaethol.***
   a) Fel prosiect Blaenoriaeth Un, helpodd y Bartneriaeth Cyflenwi i sbarduno datblygu Gwasanaeth Natur Cenedlaethol ar ddechrau 2021.
   b) Datblygwyd y cynnig ar y cyd ac mae wedi pwyso ar gronfa helaeth o dystiolaeth a syniadau a gafodd eu cynhyrchu gan randdeiliaid, ac sy'n parhau i gael eu cynhyrchu ganddynt. Mae ystod eang o unigolion, sefydliadau a rhwydweithiau ar draws pob sector wedi ymgysylltu â'r broses, gan gynnwys: sefydliadau trydydd sector sy'n ymwneud â darparu amrywiaeth o raglenni amgylcheddol, cymdeithasol, economaidd a diwylliannol; nifer o awdurdodau lleol a Phartneriaethau Natur Lleol; adrannau amrywiol yn Llywodraeth Cymru; Cyfoeth Naturiol Cymru; Parciau Cenedlaethol ac AHNE; darparwyr addysg a hyfforddiant gan gynnwys colegau a Lantra; sefydliadau ieuenctid; sefydliadau busnes; sefydliadau ffermio a choedwigaeth.
   c) Cwblhawyd gwaith cydlynu gan y Food, Farming and Countryside Commission a Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol gyda mewnbwn gan Peter Davies (Cadeirydd Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru; Cadeirydd Grŵp Cynghori a Gweithredu Cymru ar Faterion Morol (WMAAG)).
   d) Bydd y Gwasanaeth Natur Cenedlaethol yn darparu llwybrau i bobl gyrchu a gweithio mewn swyddi gwyrdd, er mwyn sicrhau bod y piblinellau sgiliau a hyfforddiant ar waith i fodloni'r cyflenwad tebygol o swyddi sy'n gysylltiedig â'r argyfyngau hinsawdd a natur. Wrth wneud hyn, y nod hefyd yw cyfrannu at roi hwb i'r newid o 'sector amgylcheddol' i economi sy'n greiddiol wyrdd; a sicrhau manteision ehangach i unigolion a lles cymunedol. Bydd y Gwasanaeth Natur Cenedlaethol yn gweithredu fel llwyfan sy'n cysylltu pobl o bob oed â chyfleoedd ar gyfer hyfforddiant sy'n seiliedig ar natur, prentisiaethau, cyflogaeth, menter a gwirfoddoli.
   e) Er mwyn dangos y Gwasanaeth Natur Cenedlaethol yn ymarferol, mae'r Tîm wedi bod yn gweithio mewn partneriaeth â Pharc Rhanbarthol y Cymoedd fel mabwysiadwr cynnar, gan nodi ystod o weithgareddau lle gellid gwireddu uchelgeisiau ar gyfer Gwasanaeth Natur Cenedlaethol ar draws y rhanbarth, gan amlinellu sefyllfaoedd dichonol.
   f) Cafwyd penderfyniad gweinidogol i gefnogi peilot Gwasanaeth Natur Cenedlaethol ar 11 Mai, gyda £166,598 o gymorth refeniw tuag at gynllun peilot y Gwasanaeth yng Nghymru. Bydd hyn yn darparu'r gallu i ddatblygu'r cynnig ymhellach gyda gofyniad i lunio cynllun busnes llawn ar gyfer ardal arddangos Parc Rhanbarthol y Cymoedd o fewn y 6 mis cyntaf. Bydd tîm y prosiect yn ceisio ymestyn hyn i gynnwys ardal arddangos yn y gogledd.
   g) Nod Tîm y Prosiect yw bod mewn sefyllfa lle mae'r ardaloedd arddangos yn barod i gychwyn yn llawn ar ddechrau'r flwyddyn ariannol nesaf, gyda chynllun i symud i Wasanaeth Natur Cenedlaethol Cymru gyfan o fewn amserlen i'w chytuno.
   h) Bydd Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru a'r Food, Farming and Countryside Commission yn parhau i arwain camau gweithredu ar y Gwasanaeth Natur Cenedlaethol gyda chymorth darparwyr eraill, gan gynnwys yr RSPB. Mae cyfres o gyfarfodydd cynllunio gyda rhanddeiliaid wedi'u trefnu ym mis Mehefin. Mae gwefan gychwynnol wedi'i sefydlu: https://www.gwasanaethnaturcenedlaethol.cymru/

20. ***Datblygu prosiect Asgwrn Cefn Gwyrdd Ynys Môn.***
   a) Mae Glasffordd Môn yn weledigaeth i ddatblygu coridor gwyrdd parhaus o ansawdd uchel ar gyfer teithio llesol (cerdded a beicio), bywyd gwyllt a thirwedd ar draws Ynys Môn, o Niwbwrch yn y de i Amlwch yn y gogledd. Menter Môn sy'n arwain y prosiect, gyda chefnogaeth gan Grŵp Llywio wedi'i ffurfio o randdeiliaid allweddol.
   b) Amlygodd profiad y prosiect hwn natur gymhleth y dirwedd ariannu, a daeth heriau i'r amlwg o ran y broses gyllido a rhoi syniadau da ar waith. Ym mis Mawrth 2021, croesawodd y prosiect grant o £145K drwy Lywodraeth Cymru ar gyfer y cam cychwynnol, ond roedd yr arian wedi'i rwymo gan y broses diwedd blwyddyn heb unrhyw amser ar gyfer gwariant cyfalaf. Roedd angen hefyd am

drafodaethau pellach i gytuno ar ffordd ymlaen a oedd yn bodloni'r fframwaith ariannol ar gyfer gwariant grant ond a oedd hefyd yn caniatáu sicrhau'r deilliant gwerth gorau o'r grant. Amlygodd hyn yr angen am hyblygrwydd.

c) Mae'r gwaith o gyflawni'r weledigaeth ar gyfer Glasffordd Môn bellach ar y gweill gyda rhywfaint o waith cyfalaf yn cael ei wneud. Fodd bynnag, mae hwn yn brosiect uchelgeisiol gyda dros 40 o brosiectau posibl wedi'u nodi, yn amrywio o ran math, lleoliad, graddfa, rhaglen a chost. Cafodd y rhain eu chwynnu i restr fer gychwynnol o saith prosiect i'w datblygu i'r cam cysyniad. Bydd cyllid yn ystyriaeth bwysig i gyflawni'r weledigaeth wrth i'r prosiect fynd rhagddo.

21. ***Hwyluso cysylltiadau a chydweithredu ar draws Prosiectau Blaenoriaethau ar gyfer Gweithredu.***
    a. Hwylusodd y Bartneriaeth Cyflenwi ddigwyddiadau cydweithredol a oedd yn dwyn ynghyd y Prosiectau Blaenoriaeth gyda diddordebau cyffredin. Roedd y rhain yn cynnwys pynciau fel bwyd a systemau bwyd, datgarboneiddio cartrefi a chyllid arloesol. Roedd cyfranogwyr ar draws y sesiynau hyn yn awyddus i barhau â'r sgyrsiau ac roedd ewyllys, egni a brwdfrydedd pendant i gydweithio o amgylch y themâu a datblygu gweithredu cydweithredol. Roedd galwad benodol i ddefnyddio'r broses Adferiad Gwyrdd i helaethu a llunio hynny.
    b. Sefydlwyd Grŵp Gorchwyl a Gorffen Cyllid Arloesol gan Lywodraeth Cymru sydd bellach yn cynnull y grŵp aml-randdeiliad sy'n edrych ar gyllid arloesol ar gyfer cadwraeth natur yng Nghymru.

22. Mae adroddiad The Funding Centre yn nodi bod rhanddeiliaid yn dal i deimlo bod gwerth i'r ymarfer Blaenoriaethau ar gyfer Gweithredu a'r arweinyddiaeth a'r her a ddarperir gan y Grŵp Adferiad Gwyrdd. Roedd y pŵer i gymeradwyo syniadau a chynnull gweithgarwch cydweithredol yn cael ei werthfawrogi'n fawr, gan ychwanegu arweinyddiaeth strategol glir ac ysgogiad i'r agenda.

Adroddiad Yr Adferiad Gwyrdd: Cefnogi'r sector amgylcheddol yng Nghymru

23. Archwiliodd adroddiad Yr Adferiad Gwyrdd: Cefnogi'r Sector Amgylcheddol yng Nghymru sefydlogrwydd a chydnerthedd y sector amgylcheddol yng Nghymru, gyda'r nod o lywio'r drafodaeth ehangach am y ffordd orau o gefnogi'r sector i greu cyfleoedd ar gyfer 'adferiad gwyrdd' gwirioneddol. Cwblhawyd yr adroddiad gan yr ymgynghorwyr ymchwil annibynnol, The Funding Centre. Edrychodd yr adroddiad ar sefydlogrwydd a chydnerthedd y sector cyn Covid, ac yna archwiliodd heriau, cyfleoedd a blaenoriaethau cymorth allweddol ar gyfer cyrff anllywodraethol amgylcheddol wrth iddynt ddal ati i weithio a dechrau edrych y tu hwnt i'r pandemig.

24. Yn seiliedig ar ganfyddiadau'r adroddiad hwn, ar ddechrau 2021, sicrhaodd Llywodraeth Cymru £900K o gyllid i'w ddosbarthu drwy Gronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol i gefnogi cynaliadwyedd y sector. Dyfarnwyd 19 o Grantiau i ystod eang o gyrff anllywodraethol amgylcheddol a chyrff cymorth yn y sector i ddarparu cymysgedd hynod amrywiol o ymyriadau. Roedd y gweithgarwch yn cynnwys gwella ymgynghori â chefnogwyr a'r cyhoedd, hyfforddiant a chymorth codi arian, datblygu prosiectau, datblygu sgiliau dylanwadu, cynllunio busnes a datblygu rhwydwaith. Er gwaethaf cyfnod byr iawn o amser ar gyfer gwario'r arian, cafodd dderbyniad da iawn ac roedd y gwerthusiad o du'r prosiectau yn gadarnhaol.

25. Fel rhan o'r gweithgaredd hwn a ariannwyd, cyflwynodd Cyswllt Amgylchedd Cymru raglen o hyfforddiant i aelodau gyda ffocws arbennig o gryf ar hyfforddiant Amrywiaeth a Chynhwysiant. Comisiynodd Cyswllt Amgylchedd Cymru adroddiad hefyd ar gyllid arloesol ar gyfer y sector amgylcheddol i wella'r ddealltwriaeth o dueddiadau sy'n dod i'r amlwg o ran cynhyrchu arian yn ogystal â chyfeirio cyfleoedd nad ydynt o reidrwydd yn cael eu defnyddio'n ddigonol.

26. Ar ddechrau'r pandemig, aeth Llywodraeth Cymru a CNC ati'n gyflym i sefydlu fforwm gyda sector yr amgylchedd i rannu mewnwelediadau a materion sy'n dod i'r amlwg. Cyfarfu'r fforwm drwy 2020 a 2021 ac mae bellach wedi esblygu yn Grŵp Galluogi Sector yr Amgylchedd, dan gadeiryddiaeth yr Athro Steve Ormerod, grŵp a sefydlwyd ym mis Mawrth 2022. Gyda chynrychiolwyr o gyrff anllywodraethol

amgylcheddol a chyrff ariannu, mae'r grŵp newydd yn canolbwyntio'n glir ar ddatblygu cydnerthedd, gallu ac effaith y sector.

27. Mae'r adolygiad gan The Funding Centre yn 2022 yn cydnabod bod casgliadau ac argymhellion adroddiad 2020 yr un mor ddilys yn 2022. Mae'r sector cyrff anllywodraethol amgylcheddol yn dal angen cymorth i feithrin cydnerthedd, gallu ac effaith y sector. Mae creu Grŵp Galluogi Sector yr Amgylchedd yn cael ei ystyried yn gam cadarnhaol.

Prif Argymhellion Adroddiad The Funding Centre 2022

28. Daw'r Argymhellion isod o adroddiad 2022 gan The Funding Centre ac maen nhw'n ymwneud â'r gwaith ar Flaenoriaethau ar gyfer Gweithredu ar gyfer adferiad gwyrdd a theg a chydnerthedd sector yr amgylchedd. Mae sylwadau ac awgrymiadau mwy penodol wedi'u cynnwys yng nghorff yr adroddiad a'i argymhellion manwl.

29. Parhau i ddatblygu a buddsoddi yn y model Adferiad Gwyrdd a Theg

a) Mae'r model uchelgeisiol a chydweithredol iawn y mae'r Grŵp Adferiad Gwyrdd yn ei ddatblygu yn un hynod deilwng. Mae'r broses yn amherffaith, ond mae cefnogaeth eang a photensial gwirioneddol i'r bwriad. Mae cyrff anllywodraethol amgylcheddol yn mynnu dull newydd o weithio gyda chyllidwyr a rhanddeiliaid eraill, un sy'n fwy cydweithredol ac sydd â chyd-gynhyrchu yn ganolog iddo. Rhaid i'r dull hwn gael ei ddatblygu a'i fireinio'n barhaus, a rhaid rhannu llwyddiannau a heriau'n agored ac yn onest gyda phawb sydd ynghlwm wrth y gwaith.

b) Mae gallu'r Grŵp Adferiad Gwyrdd i gysylltu gwahanol sectorau a dod â rhanddeiliaid gwahanol at ei gilydd yn amlwg yn gweithio i raddau. Mae'r gallu hwn i gynnull yn dod yn fater o frys cynyddol, gan fod angen i ni weithio i fynd i'r afael â gofynion uniongyrchol cyfiawnder cymdeithasol wrth gyflymu'r gweithredu ar yr hinsawdd a natur. Felly, mae angen ei ariannu'n briodol ac egluro ei statws. Dylai sicrhau bod y Grŵp yn gwbl gynrychioliadol o grwpiau rhanddeiliaid allweddol hefyd fod yn flaenoriaeth.

30. Cadw mewn cysylltiad â chyllidwyr

a) Mae'r Grŵp Adferiad Gwyrdd yn gallu asesu pa gyllid ac adnoddau ychwanegol sydd ar gael i gefnogi'n rhagweithiol y cynigion Blaenoriaethau ar gyfer Gweithredu hynny sydd â'r potensial mwyaf i gyflawni ar raddfa a sicrhau effaith sylweddol. Gall wedyn ddylanwadu a gweithio gyda chyllidwyr yn gyson i helpu i gyfeirio adnoddau i ble mae eu hangen.

b) Mae'r gallu gan Grŵp Galluogi Sector yr Amgylchedd i ddylanwadu ar gyllidwyr i gydweithio lle bo angen ac i ddiwallu anghenion y sector cyrff anllywodraethol amgylcheddol gyda chyllid wedi'i dargedu. Roedd y dull hwn yn gweithio'n effeithiol ar gyfer ariannu argyfwng tymor byr, ond gellir ei ddatblygu fel dull gweithredu.

31. Datblygu modelau a mecanweithiau ariannu

a) Mae gwaith eisoes ar y gweill i archwilio sut y gall gwahanol ddulliau o ariannu prosiectau amgylcheddol weithio. Mae hwn yn gam cadarnhaol iawn, ac mae angen datblygu'r gwaith hwnnw ymhellach wrth i'r amgylchedd ariannu dynhau a'r argyfwng costau byw dreiddio i refeniw cyrff anllywodraethol amgylcheddol a'r cyrff sector preifat sy'n gweithio i sicrhau'r adferiad gwyrdd a theg. Gall y Grŵp Adferiad Gwyrdd chwarae rhan allweddol yn y gwaith o gadw'r sgyrsiau'n fyw a chyflwyno ymdeimlad o frys.

b) Cyllid craidd yw'r pryder mwyaf o hyd i gyrff anllywodraethol amgylcheddol, sy'n bartneriaid hanfodol wrth sbarduno'r adferiad. Mae llawer o gyllidwyr wedi ymchwilio i'r mater hwn dros y 18 mis diwethaf ac mae cyllidwyr y sector cyhoeddus, yn arbennig, yn ceisio mynd i'r afael â'r her o fewn cyfyngiadau dealladwy cyllid cyhoeddus. Gwnaed cynnydd rhagorol o ran cynyddu hyd contractau cyllid grant gan Lywodraeth Cymru, ac mae angen rhoi'r un sylw nawr i egluro dealltwriaeth o gyllid craidd gan fod llawer o ddehongliadau gwahanol o'r hyn y mae'n ei olygu.

32. Datblygu a phrofi syniadau mawr

a) Dylai'r Grŵp Adferiad Gwyrdd weithio gyda chyllidwyr i ddatblygu pecyn cymorth i helpu i ddatblygu rhestr benodol o brosiectau peilot sy'n pwyso ar y syniadau a restrir yn yr adroddiad Blaenoriaethau ar gyfer Gweithredu.

b) Dylai'r Grŵp Adferiad Gwyrdd archwilio'r potensial i arwain cymorth i nifer fach o brosiectau peilot â blaenoriaeth a allai fod yn gyfrwng i brofi rhai o'r cynigion uchelgeisiol ac arloesol a gyflwynwyd drwy'r broses cynigion Blaenoriaethau ar gyfer Gweithredu. Byddai hyn yn creu momentwm ac yn helpu rhanddeiliaid i fynd i'r afael â rhai 'syniadau mawr'.

33. Cyfathrebu a rhannu

a) Mae angen rhoi mwy o bwyslais ar gyfathrebu a rhannu gwaith y Grŵp Adferiad Gwyrdd. Mae angen rhannu rhagor o wybodaeth reolaidd, weladwy a chyfredol yn eang, a dylid annog yr holl randdeiliaid i rannu eu llwyddiannau a'u heriau. Mae'r Grŵp Adferiad Gwyrdd yn gyfrifol am esgor ar gymaint o waith da nad yw'n cael ei hysbysu i'r gymuned ehangach

34. Parhau i weithio ar gydnerthedd

a) Mae'r sector cyrff anllywodraethol amgylcheddol yn dal i fod yn fregus, ac mae anghysondebau sylweddol o hyd rhwng gallu gwahanol sefydliadau. Bydd eu gwybodaeth, eu harbenigedd a'u cysylltiad uniongyrchol â chymunedau yn hanfodol os yw'r adferiad gwyrdd a theg yn mynd i lwyddo. Felly mae'n rhaid eu cefnogi a'u hannog i atgyfnerthu eu gallu a gwneud eu sefydliadau'n addas ar gyfer y dasg dan sylw.

Y Camau Nesaf ar gyfer y Grŵp Adferiad Gwyrdd

35. Mae'r Grŵp wedi adolygu ei ddiben a'i sefyllfa'n barhaus er mwyn parhau'n berthnasol wrth fynd i'r afael ag anghenion adferiad gwyrdd a theg. Sefydlodd y Grŵp ei hun fel grŵp sydd "wedi ymrwymo i chwalu seilos a ffyrdd o weithio traddodiadol, i adeiladu ar y momentwm a grëwyd drwy'r ymateb i COVID-19, ac i gydweithio'n greadigol i ddatblygu dulliau a modelau cyflwyno newydd i gyflawni nodau ac amcanion".

36. Yn gynnar yn 2022, gwnaeth y Grŵp gytundeb ar y cyd i barhau, gydag ymrwymiad i adeiladu ar yr egni, y momentwm a'r grym cyfunol a enillwyd dros y 18 mis blaenorol. Roedd awydd cyffredin i barhau i ddefnyddio'r grym cyfunol hwnnw i gysylltu gwahanol sectorau, ysgogi atebion trawsnewidiol, chwalu rhwystrau a chyflwyno syniadau newydd arloesol i'w gweithredu ar fyrder. Mae'r Grŵp yn parhau i gael ei gynnull gan CNC a'i gyfarwyddo gan yr aelodaeth.

37. Mae'r Grŵp yn parhau i ddatblygu ei raglen waith a bydd yn dadansoddi argymhellion a chamau gweithredu adroddiad The Funding Centre i ddatblygu ymateb gweithredol wedi'i flaenoriaethu.

38. Mae'r grŵp wedi cydnabod y bwlch o ran cyfathrebu ac wedi ymrwymo i fynd i'r afael â hyn.

39. Bydd y Grŵp Adferiad Gwyrdd yn parhau i ddarparu arweiniad a chefnogaeth i Grŵp Galluogi Sector yr Amgylchedd, dan gadeiryddiaeth Steve Ormerod. Gyda chynrychiolwyr o gyrff anllywodraethol amgylcheddol a chyrff ariannu, mae gan y Grŵp (rhestrir yr aelodau yn Atodiad 2) ffocws clir ar feithrin cydnerthedd, gallu ac effaith y sector ar ôl y pandemig a sicrhau bod sefydliadau amgylcheddol nid yn unig yn gallu cydweithio ond yn gallu partneru gydag eraill yn y sector cyhoeddus, y sector preifat a'r trydydd sector. Bydd yn canolbwyntio ar y canlynol:
    - datblygu trosolwg strategol o gyllid grant yng Nghymru mewn perthynas â chanlyniadau amgylcheddol/natur
    - blaenoriaethu ymateb gweithredol i argymhellion perthnasol yn adroddiad newydd The Funding Centre (2022)
    - a bwrw ymlaen â gwaith y Grŵp Adferiad Gwyrdd ar fodelau cyllid cynaliadwy er mwyn cynorthwyo'r sector i sicrhau, trefnu a rheoli buddsoddiad.

ATODIAD 1: Aelodaeth pan sefydlwyd y Grŵp Gorchwyl a Gorffen Adferiad Gwyrdd (Mai 2020)

Roedd aelodaeth y Grŵp Gorchwyl a Gorffen ar Adferiad Gwyrdd yn ystyried ymrwymiadau cyfredol ac aelodaeth unigolion ar fforymau sefydledig eraill, ac anfonwyd gwahoddiadau i gynrychiolwyr sectorau eraill ledled Cymru mewn ymdrech i ddenu lleisiau a chyfraniadau ychwanegol.

Roedd yr aelodaeth gychwynnol wrth sefydlu'r Grŵp Gorchwyl a Gorffen ar Adferiad Gwyrdd yn cynnwys:

- Justin Albert, Cyfarwyddwr yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol yng Nghymru
1. Peter Davies, Cadeirydd Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru; Cadeirydd Grŵp Cynghori a Gweithredu Cymru ar Faterion Morol (WMAAG)
- Sophie Howe, Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru
- Chris Johnes, Prif Weithredwr Ymddiriedolaeth Adeiladu Cymunedau Cymru
- Lesley Jones, Prif Weithredwr Cadwch Gymru'n Daclus
- Yr Athro Calvin Jones, Ysgol Fusnes Caerdydd, Prifysgol Caerdydd
- David Lea-Wilson, Cyfarwyddwr Halen Môn, Grŵp Coedwig Cymunedol Llyn Parc Mawr
- Y Cynghorydd Andrew Morgan, Arweinydd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLlLC), gyda chefnogaeth Tim Peppin, CLlLC
- Peter Perry, Prif Weithredwr Dŵr Cymru Welsh Water
- Sue Pritchard, Prif Weithredwr y Food, Farming and Countryside Commission
- Vivienne Sugar, Cadeirydd Sefydliad Bevan
- Cathy Weatherup, Swyddfa'r Prif Swyddog Meddygol, Llywodraeth Cymru

Manteisiodd aelodau'r grŵp ar eu rhwydweithiau helaeth eu hunain i lywio'r gwaith:

- Mae Peter Davies wedi gweithio gyda Grŵp Cynghori a Gweithredu Cymru ar Faterion Morol (WMAAG)
- Cysylltodd Chris Johnes ag aelodau o'r Rhwydwaith Sector Cymunedol, sy'n cynnwys sefydliadau cymunedol lleol ledled Cymru, a chwiliodd am syniadau am fentrau lleol ar lawr gwlad a allai helpu i ddatblygu'r adferiad gwyrdd.
- Mae Lesley Jones wedi gweithio gyda Grŵp Adferiad Gwyrdd Cyswllt Amgylchedd Cymru a'r rhwydwaith ehangach o grwpiau amgylcheddol y trydydd sector.
- Cynhaliodd Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru ddigwyddiad bord gron i ddod â'r grwpiau a'r rhwydweithiau sy'n canolbwyntio ar adferiad COVID-19 at ei gilydd
- Mae CLlLC wedi bod yn gweithio gydag awdurdodau lleol i ddatblygu rhaglen o weithgareddau i gefnogi'r adferiad economaidd wrth greu manteision cymdeithasol ac amgylcheddol hefyd.
- Mae Howard Davies, aelod o Fwrdd CNC, wedi darparu mewnbwn a chyfeiriad penodol i ymgynghorwyr sy'n adrodd ar sefydlogi'r trydydd sector amgylcheddol.

ATODIAD 2: Aelodaeth Grŵp Galluogi Sector yr Amgylchedd (Mehefin 2022)

Enw	Teitl a Sefydliad
Steve Ormerod (Cadeirydd)	Aelod o'r Bwrdd (CNC)
Bronia Bendall (Ysgrifenyddiaeth)	Uwch Arbenigwr: Adferiad Gwyrdd (CNC)
Matthew Brown	Cyfarwyddwr Gweithrediadau (CGGC)
Gareth Cunningham	Y Gymdeithas Cadwraeth Forol
Joanne Doyle	Arweinydd Tîm Dulliau a Rhaglenni Strategol (CNC)
Julie Hughes	Swyddog Datblygu Cymru (Cronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol)
Michele Hunt	Pennaeth Datblygu Cyllid (RSPB)
Lesley Jones	Prif Swyddog Gweithredol (Cadwch Gymru'n Daclus)
Eileen Kinsman	Cyd-Brif Swyddog Gweithredol Dros Dro (Canolfan Dechnoleg Amgen)
Julia Korn	Uwch Reolwr, Busnes (PONT)
Gail Merriman	Pennaeth Adferiad Gwyrdd (Llywodraeth Cymru)
John Rose	Cyfarwyddwr Cymru (Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol)
Rachel Sharp	Prif Swyddog Gweithredol (Ymddiriedolaethau Natur Cymru)
Alice Teague	Dirprwy Gyfarwyddwr, Morol (Llywodraeth Cymru)
Karen Whitfield	Cyd-gyfarwyddwr (Cyswllt Amgylchedd Cymru)
Sarah Williams	Pennaeth Strategaeth Gorfforaethol a Rheoli Perfformiad (CNC)

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

IEPAW

Asesydd Interim Diogelu'r Amgylchedd Cymru

Adroddiad blynyddol 2021/2022

Cynnwys

Rhagair	**3**
Cyflwyniad	**4**
Y gweithgareddau cyntaf a gyflawnwyd gan yr Asesydd Interim	**4**
Adrodd i Weinidogion Cymru	**10**
Adolygu prosesau	**10**
Adborth	**11**

OGL © Hawlfraint y Goron 2022
WG45050 ISBN digidol 978 1 80364 263 5

Rhagair

Cafodd rôl Asesydd Interim Diogelu'r Amgylchedd Cymru (yr Asesydd Interim) ei chreu er mwyn ystyried pryderon am y modd y mae cyfraith amgylcheddol yn gweithredu yng Nghymru. Mae wedi bod yn fraint i mi gael cyflawni'r rôl hon ers iddi gael ei chreu ym mis Mawrth 2021 ac mae'n bleser gennyf gyflwyno fy adroddiad blynyddol cyntaf yn y rôl.

Gwarchod yr amgylchedd naturiol yw un o'r heriau mwyaf y mae'r ddynoliaeth yn ei hwynebu ar hyn o bryd. O effaith nwyon tŷ gwydr yn yr atmosffer i ansawdd y dŵr yn ein hafonydd a'r angen i warchod ein coedwigoedd, mae'r amgylchedd yn effeithio ar fywydau pob person yng Nghymru ac mewn gwledydd eraill yn ogystal. O ganlyniad, mae'n hanfodol bod gennym y fframwaith cyfreithiol cryfaf posibl mewn lle i sicrhau bod yr amgylchedd yn cael ei warchod.

Mae fy mlwyddyn gyntaf fel Asesydd Interim wedi rhoi llawer o foddhad, ond mae wedi esgor ar lawer o heriau hefyd. Mae nifer y cyflwyniadau yr wyf wedi'u cael yn ystod y cyfnod yn dangos yn glir bod gan y cyhoedd lawer o ddiddordeb mewn gwarchod yr amgylchedd, a bod yna awydd i sicrhau bod y gyfraith yn gwarchod yr amgylchedd yng Nghymru. Yn ystod y cyfnod dan sylw, mae fy nhîm a finnau wedi bod yn gweithio'n galed i sefydlu gwasanaeth sy'n sicrhau bod pryderon y cyhoedd am y modd y mae cyfraith amgylcheddol yn gweithredu yn cael eu hystyried yn briodol ac yn cael eu dwyn i sylw llunwyr polisi a rheoleiddwyr yng Nghymru.

Rwy'n ddiolchgar am y cyfle yr wyf wedi'i gael i gyflawni'r rôl bwysig hon yn ystod y 12 mis diwethaf ac rwy'n edrych ymlaen at yr heriau sydd i ddod.

Cyflwyniad

Cafodd Dr Nerys Llewelyn Jones ei phenodi yn Asesydd Interim Diogelu'r Amgylchedd Cymru (Asesydd Interim) ym mis Mawrth 2021 er mwyn ystyried pryderon a fynegir gan y cyhoedd am y modd y mae cyfraith amgylcheddol yn gweithredu yng Nghymru. Proses interim yw hon a fydd mewn lle nes y caiff corff parhaol ei sefydlu yng Nghymru i oruchwylio'r graddau y cydymffurfir â chyfraith amgylcheddol.

Cafodd Dr Llewelyn Jones ei chontractio am gyfnod o hyd at ddwy flynedd, gyda'r opsiwn i ymestyn y contract am flwyddyn. Cafodd ei chontractio i weithio o leiaf 20 diwrnod y flwyddyn. Mewn gwirionedd, mae wedi bod yn gweithio rhwng dau a thri diwrnod y mis ar fusnes yr Asesydd Interim.

Mae'r Asesydd Interim yn annibynnol o Lywodraeth Cymru, er bod swyddogion Llywodraeth Cymru yn darparu cymorth o ran ysgrifenyddiaeth i'r Asesydd. Rydym yn canolbwyntio ar y modd y mae cyfraith amgylcheddol yn gweithredu, ac nid ar unrhyw achosion o dorri'r gyfraith honno.

Dyma ein nodau:

- goruchwylio'r modd y mae cyfraith amgylcheddol yn gweithredu yng Nghymru; ac
- ystyried problemau systemig sy'n ymwneud â'r modd y mae cyfraith amgylcheddol yn gweithio neu'n gweithredu yng Nghymru.

Nid yw ein rôl yn ymdrin ag:

- achosion o dorri cyfraith amgylcheddol;
- meysydd lle na chydymffurfir â chyfraith amgylcheddol; a
- phroblemau a godir y mae system neu broses gwyno arall yn ymdrin â nhw.

Ein nod yw adnabod meysydd lle gellir cymryd camau gweithredu i wella'r modd y mae cyfraith amgylcheddol yn gweithredu, er mwyn gwella canlyniadau amgylcheddol.

Mae manylion ynghylch sut mae mynegi pryder am y modd y mae cyfraith amgylcheddol yn gweithredu, yn ogystal â manylion ein cylch gorchwyl, ar gael fan hyn llyw.cymru/codi-pryderon-am-sut-mae-cyfraith-amgylcheddol-yn-gweithio

Rydym wedi ymrwymo i gyhoeddi adroddiad blynyddol ynghylch y cyflwyniadau yr ydym wedi'u cael ac ynghylch unrhyw gamau gweithredu yr ydym wedi'u cymryd mewn cysylltiad â nhw. Dyma'r adroddiad blynyddol cyntaf, ac mae'n ymdrin â'r cyfnod rhwng 1 Mawrth 2021 a 28 Chwefror 2022.

Y gweithgareddau cyntaf a gyflawnwyd gan yr Asesydd Interim

Yn ystod y chwe mis cyntaf, buom yn canolbwyntio'n bennaf ar gyflwyno'r prosesau a'r adnoddau perthnasol i'n galluogi i gyflawni ein rôl. Roedd y gwaith paratoi hwnnw'n cynnwys cyhoeddi gwybodaeth am yr Asesydd Interim, cytuno ar gylch gorchwyl a sefydlu tîm ysgrifenyddiaeth i gynorthwyo'r Asesydd.

O gofio bod y rôl yn un newydd, mae wedi bod yn bwysig hefyd yn ystod y flwyddyn gyntaf i sicrhau ymwybyddiaeth o’n swyddogaeth ac ymwybyddiaeth o sut y gallwn gynorthwyo i sicrhau bod cyfraith amgylcheddol yng Nghymru yn gweithredu fel y dylai. Felly, mae ymgysylltu â rhanddeiliaid wedi bod yn rhan bwysig o’r gwaith a gyflawnwyd gennym yn ystod y flwyddyn ddiwethaf.

Ers mis Mawrth 2021, rydym wedi cynnal gweithgareddau ymgysylltu â rhanddeiliaid gyda nifer o reoleiddwyr, partneriaid a sefydliadau allweddol ar draws y dirwedd amgylcheddol a rheoleiddiol yng Nghymru.

Er mwyn sefydlu rhwydwaith proffesiynol eang ar draws Cymru, rydym wedi cyfarfod â chynrychiolwyr nifer o sefydliadau partner, sy’n cynnwys y canlynol (ymhlith eraill): Archwilydd Cyffredinol Cymru; Cyfoeth Naturiol Cymru; DEFRA; Comisiynydd Cenedlaethau’r Dyfodol Cymru; Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru; Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru; a Chomisiwn y Gyfraith. At hynny, mae’r Asesydd Interim yn cyfarfod yn rheolaidd â chyrff amgylcheddol eraill y DU (mae rhagor o fanylion i’w cael isod).

Rydym wedi ymgysylltu â nifer o sefydliadau eraill hefyd sy’n cynnwys Cymdeithas Cyfraith Amgylcheddol y Deyrnas Unedig, Greener UK/Green Alliance, RSPB Cymru, Undeb Cenedlaethol yr Amaethwyr, Cyswllt Amgylchedd Cymru, y Grŵp Gorchwyl Rhanddeiliaid Llywodraethu Amgylcheddol, Dŵr Cymru, Panel Ymgynghorol Amgylcheddol Annibynnol Dŵr Cymru a Platfform yr Amgylchedd Cymru.

Ar wahân i’r rhanddeiliaid hyn, rydym hefyd yn cyfarfod â swyddogion perthnasol yn Llywodraeth Cymru i drafod y cyflwyniadau sy’n dod i law yn ogystal â materion newydd perthnasol sy’n dod i’r amlwg.

Ymgysylltu trawsffiniol

O gofio natur drawsffiniol llawer o faterion amgylcheddol, mae’n bwysig ein bod yn creu ac yn cynnal cydberthnasau gwaith adeiladol â’n cymheiriaid yng ngwledydd eraill y DU. Felly, rydym yn cyfarfod yn rheolaidd â chynrychiolwyr o Swyddfa Diogelu’r Amgylchedd a Safonau Amgylcheddol yr Alban. Mae’r cyfarfodydd hynny’n fforwm amhrisiadwy ar gyfer cydweithio a chyfnewid gwybodaeth ac maent yn galluogi’r tri chorff i drafod ein blaenoriaethau cyffredin, amlygu materion sy’n dod i’r amlwg, a rhannu gwybodaeth am arfer gorau. Mae’r cyfarfodydd hyn wedi bod yn arbennig o ddefnyddiol o gofio bod pob un o’r tri chorff, yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, wedi bod drwy gyfnod sefydlu.

Er mwyn cryfhau’r berthynas hon ymhellach, rydym ar hyn o bryd yn gweithio tuag at gytuno ar femorandwm cyd-ddealltwriaeth teirochrog gyda Swyddfa Diogelu’r Amgylchedd a Safonau Amgylcheddol yr Alban, a fydd yn egluro sut y bydd y tri chorff yn ceisio cydweithio a rhannu gwybodaeth. Rydym yn bwriadu cytuno ar y memorandwm hwn yn ystod 2022. Bydd y memorandwm yn cael ei gyhoeddi ar dudalennau’r Asesydd Interim ar y we pan fydd y tri chorff wedi cytuno arno.

Proses

Ein nod yw darparu ymateb cychwynnol i gyflwyniadau cyn pen 20 diwrnod gwaith ar ôl iddynt ddod i law. Yn ystod eleni, rydym wedi ymateb yn unol â'r amserlen hon i bob un o'r cyflwyniadau a ddaeth i law, heblaw am un. Yn achos y cyflwyniad hwnnw, roedd angen dadansoddi'r cyflwyniad ymhellach a chafodd ymateb ei roi ddiwrnod ar ôl y terfyn amser.

Pan fydd cyflwyniad yn dod i law, caiff ymarfer cwmpasu ei gynnal er mwyn penderfynu a yw'n ymwneud â'r modd y mae cyfraith amgylcheddol yn gweithredu yng Nghymru ac a oes modd felly i ni ei ystyried. Os yw'r cyflwyniad yn perthyn i gwmpas ein cylch gorchwyl, caiff ymarfer blaenoriaethu ei gynnal hefyd er mwyn penderfynu a ddylai'r cyflwyniad fod yn destun adroddiad ar gyfer Gweinidogion Cymru. O ystyried yr holl gyflwyniadau a gawn, nid yw'n bosibl llunio adroddiad ar gyfer pob un. Yn hytrach, ein nod yw sianelu ein hadnoddau i gyfeiriad y materion sydd â'r flaenoriaeth uchaf yn ein barn ni.

Cyflwyniadau a ddaeth i law

Yn ystod 2021/2022, cawsom 21 o gyflwyniadau a oedd yn ymdrin ag ystod eang o wahanol faterion amgylcheddol.

Cawsom nifer cyson o gyflwyniadau yn ystod chwe mis cyntaf y flwyddyn, ond gwelwyd cynnydd amlwg yn nifer y cyflwyniadau yn ystod mis Tachwedd a mis Rhagfyr (cawsom 15 o gyflwyniadau yn ystod y ddau fis hyn yn unig). Roedd y cyflwyniadau hynny'n cyfrif am y rhan fwyaf o'r cyflwyniadau a gafwyd yn ystod y flwyddyn.

Ffigur 1: Nifer y cyflwyniadau a ddaeth i law fesul mis calendr yn 2021/2022

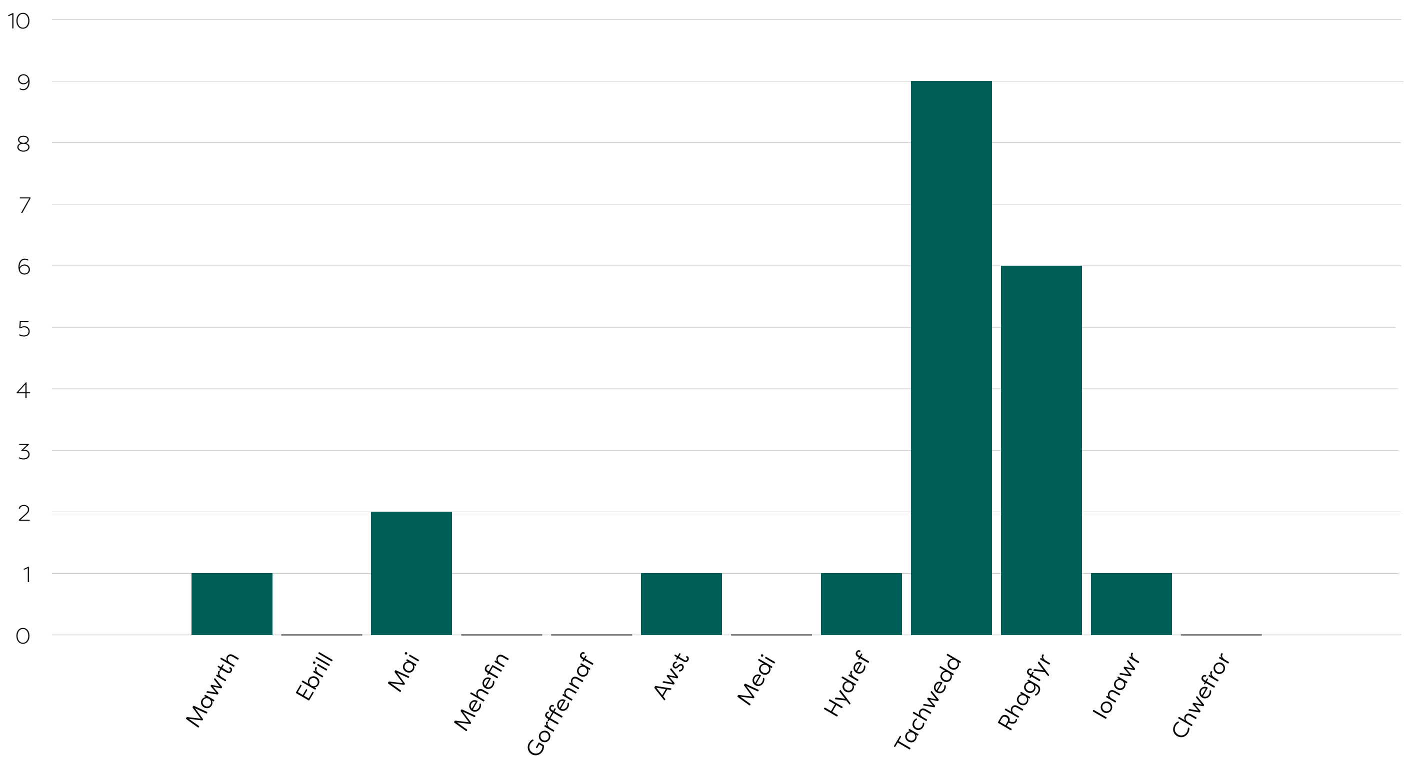

Roedd y pryderon amgylcheddol yr oedd y cyflwyniadau hynny'n ymdrin â nhw yn cynnwys y canlynol:

- Roedd pedwar cyflwyniad yn ymwneud â choedwigaeth
- Roedd pum cyflwyniad yn ymwneud ag ansawdd dŵr
- Roedd pedwar cyflwyniad yn ymwneud â gwrychoedd
- Roedd tri chyflwyniad yn ymwneud â gwarchod bywyd gwyllt a byd natur
- Roedd dau gyflwyniad yn ymwneud ag ansawdd aer
- Roedd un cyflwyniad yn ymwneud â gwastraff
- Roedd un cyflwyniad yn ymwneud â mynediad i wybodaeth amgylcheddol
- Roedd un cyflwyniad yn ymwneud â rheoli Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig.

Ffigur 2: Dadansoddiad o'r cyflwyniadau a ddaeth i law

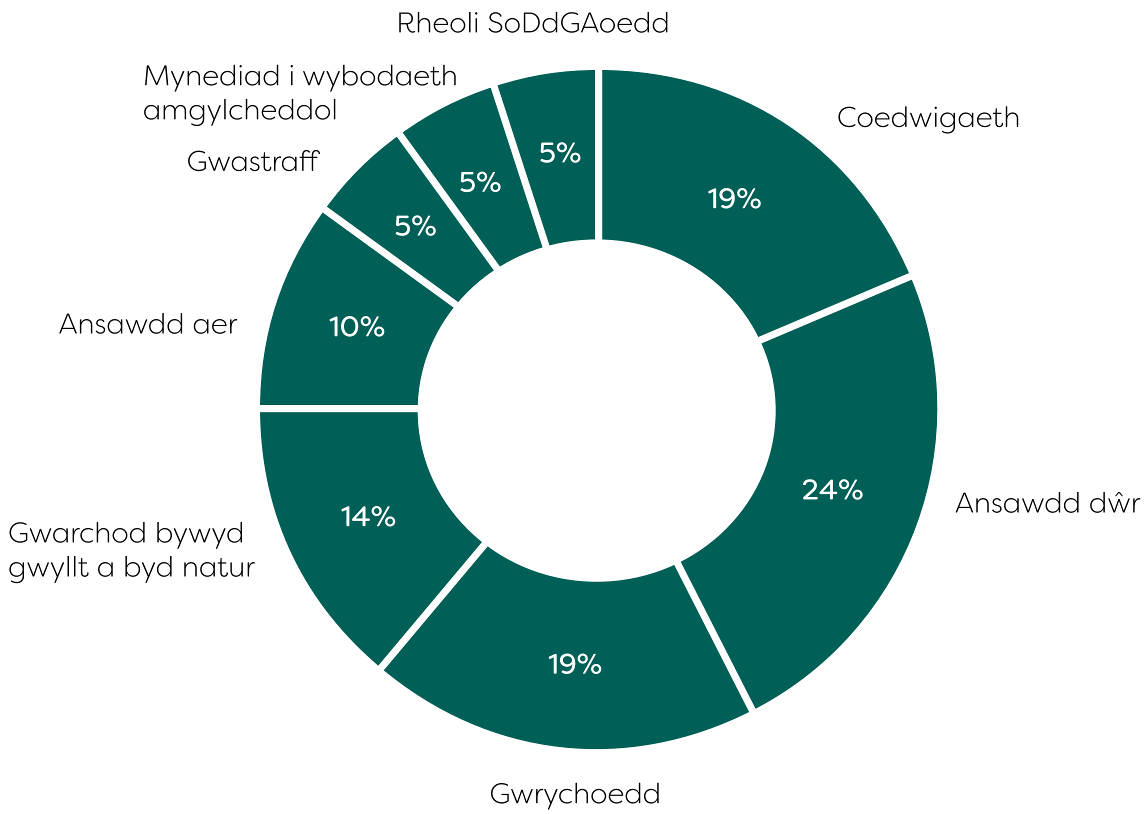

O blith y cyflwyniadau hyn, barnwyd nad oedd chwech yn perthyn i gwmpas proses yr Asesydd Interim, felly ni chawsant eu hystyried ymhellach. Gan amlaf, y rheswm am hynny oedd bod y cyflwyniadau'n ymwneud ag achosion posibl o dorri cyfraith amgylcheddol, nad oes gennym yr awdurdod cyfreithiol i ymchwilio iddynt, neu'u bod yn ymwneud â materion a oedd yn destun achos cyfreithiol posibl neu achos cyfreithiol a oedd yn mynd rhagddo. Roedd chwe chyflwyniad yn perthyn i gwmpas proses yr Asesydd Interim ac maent wrthi'n cael eu hystyried. Rydym yn dal i benderfynu a yw agweddau ar y cyflwyniadau sy'n weddill yn perthyn

i gwmpas proses yr Asesydd. Mewn rhai achosion, rydym wedi gofyn am wybodaeth bellach gan y sawl a anfonodd y cyflwyniad neu gan awdurdodau cyhoeddus perthnasol er mwyn penderfynu a yw'r cyflwyniad yn perthyn i gwmpas proses yr Asesydd Interim ac er mwyn rhoi ystyriaeth gychwynnol i'r materion a godir.

Themâu allweddol

Coedwigaeth

Roedd un o'r themâu allweddol a ddaeth i'r amlwg o'r cyflwyniadau a gawsom yn ymwneud â materion coedwigaeth. Yn benodol, roedd y sawl a anfonodd y cyflwyniadau yn mynegi pryderon am y rhyngweithio rhwng gorchmynion cadw coed, Deddf Coedwigaeth 1967 a chyfraith cynllunio yng Nghymru.

Mynegodd un o'r sawl a anfonodd gyflwyniad y pryderon canlynol:

- Nid yw gorchmynion cadw coed a thrwyddedau cwympo coed yn ddulliau effeithiol o atal coed rhag cael eu cwympo'n anghyfreithlon;
- Nid yw cyfraith cynllunio'n rhoi ystyriaeth ddigonol i'r gofynion a nodir yn y Ddeddf Coedwigaeth nac i effaith hirdymor cwympo coed at ddibenion datblygu; a
- Dylid sicrhau mwy o gydgysylltiad rhwng y gwahanol ddarnau o ddeddfwriaeth sy'n ymwneud â chwympo coed.

Anfonodd rhywun arall gyflwyniad ysgrifenedig atom i awgrymu y dylai'r Llywodraeth ddiwygio Deddf Coedwigaeth 1967 er mwyn sicrhau bod yr angen i warchod bywyd gwyllt yn cael ei ystyried wrth roi trwyddedau cwympo coed.

Yn olaf, cawsom gyflwyniad ynglŷn â'r rhwymedigaeth sydd ar Cyfoeth Naturiol Cymru i gynnal Pwyllgor Ymgynghorol Rhanbarthol dan Ddeddf Coedwigaeth 1967. Nid oeddem o'r farn bod y cyflwyniad hwn yn perthyn i gwmpas proses yr Asesydd Interim. Er hynny, gwnaethom godi'r mater gyda Cyfoeth Naturiol Cymru yn uniongyrchol, gan ofyn am wybodaeth ynglŷn â statws y pwyllgor er mwyn rhannu'r wybodaeth honno â'r sawl a anfonodd y cyflwyniad.

Rydym yn llunio adroddiad am y materion a godwyd yn y ddau gyflwyniad cyntaf ar gyfer Gweinidogion Cymru. Bydd yr adroddiad hwnnw ac ymateb y Gweinidog Newid Hinsawdd yn cael eu cyhoeddi maes o law.

Ansawdd dŵr

Ansawdd dŵr oedd y thema y cawsom y nifer mwyaf o gyflwyniadau ynglŷn â hi.

Mynegodd un o'r sawl a anfonodd gyflwyniad bryderon am y materion canlynol ynglŷn ag achosion o ollwng carthion i mewn i afonydd yng Nghymru:

- Argaeledd systemau gorfodi a'r defnydd a wneir o systemau o'r fath mewn cysylltiad â thrwyddedau gorlifoedd carthion a roddir i gwmnïau dŵr preifat, ac a ydynt yn addas i'w diben; ac
- A ddylid cael gofyniad cyfreithiol i fonitro faint o garthion a ryddheir i mewn i gyrsiau dŵr gan gwmnïau dŵr preifat.

Mynegodd rhywun arall a anfonodd gyflwyniad y farn bod Cyfoeth Naturiol Cymru yn methu â dehongli a gorfodi'n gywir gyfraith yr UE a ddargedwir ynghylch gorlifoedd stormydd.

Roedd trydydd cyflwyniad a gawsom hefyd yn mynegi pryderon am wastraff dynol yn afonydd Cymru, ac roedd yn mynegi'r farn nad oedd y rheoleiddiwr yn cymryd camau gorfodi digonol yn erbyn cwmnïau dŵr.

Cafodd pryder arall ei fynegi am lygredd anghyfreithlon mewn afonydd oherwydd slyri, llaeth, mwd ac ati. Roedd y sawl a anfonodd y cyflwyniad yn honni bod hynny wedi arwain at farwolaeth miloedd o bysgod ac infertebrata. Roedd o'r farn nad oedd y rheoleiddiwr yn gallu gorfodi'r gyfraith yn effeithiol oherwydd diffyg adnoddau ac oherwydd deddfwriaeth aneffeithiol.

Yn olaf, cawsom gyflwyniad ynghylch gwarchod yr amgylchedd ym masn afon Hafren. Yn benodol, roedd y cyflwyniad hwnnw'n mynegi pryderon am effaith ffermio dofednod ar ansawdd dŵr. Roedd y sawl a anfonodd y cyflwyniad hefyd yn awgrymu bod yna gydweithio annigonol rhwng Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru, a nododd fod yna fethiant wedi bod o safbwynt llywodraethu amgylcheddol trawsffiniol.

O ystyried nifer y cyflwyniadau a ddaeth i law ynghylch y thema ansawdd dŵr, ac o ystyried difrifoldeb y materion a godwyd, rydym yn bwriadu llunio adroddiad ynghylch y thema hon. Yn unol â'n rôl, sef adolygu'r modd y mae cyfraith amgylcheddol yn gweithredu, mae'n debygol y bydd yr adroddiad hwnnw'n canolbwyntio ar y fframwaith deddfwriaethol ynghylch ansawdd dŵr.

Rydym yn ymwybodol bod Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith y Senedd wedi cynnal ei ymchwiliad ei hun yn ddiweddar i orlifoedd stormydd yng Nghymru. Mae adroddiad y Pwyllgor ar gael https://senedd.cymru/media/jb5pibjp/cr-ld15015-w.pdf. Rydym yn dilyn y datblygiadau hyn gyda diddordeb a byddwn yn monitro pa gamau gweithredu a gymerir er mwyn ymateb i argymhellion yr adroddiad. O ystyried yr amserlenni a nodwyd gan y Pwyllgor i'r amryw bartïon adrodd ynghylch eu gweithgareddau, rydym yn rhagweld y bydd ein hymchwiliad ni yn cychwyn yn ystod hanner olaf 2022.

Gwrychoedd

Un thema allweddol arall a nodwyd gennym oedd gwarchod gwrychoedd.

Nododd un o'r sawl a anfonodd gyflwyniad nifer o bryderon ynghylch y mater hwn. Roedd o'r farn nad yw Rheoliadau Gwrychoedd 1997 yn cyflawni eu nod penodedig, sef gwarchod gwrychoedd yn effeithiol. Roedd yn pryderu bod y Rheoliadau Gwrychoedd yn caniatáu gwaredu llawer iawn o wrychoedd. Roedd y sawl a anfonodd y cyflwyniad o'r farn nad yw awdurdodau lleol yn deall y Rheoliadau neu nad oedd ganddynt ddigon o adnoddau i weithredu'r Rheoliadau. Mynegodd y sawl dan sylw bryderon hefyd am y ffaith bod y Rheoliadau Gwrychoedd yn berthnasol i dir ffermio yn unig ac nad oeddent yn berthnasol i barciau neu erddi, ac roedd o'r farn bod safonau mympwyol ar waith ynghylch beth yn union yw gwrych.

Anfonodd rhywun arall gyflwyniad ysgrifenedig atom i fynegi pryder bod cyllid grant a oedd ar gael gan Lywodraeth Cymru yn annog ffermwyr i waredu gwrychoedd a oedd wedi tyfu'n wyllt a chreu gwrychoedd newydd yn eu lle. Roedd yn pryderu y gallai'r gweithgarwch hwn gael effaith andwyol ar fioamrywiaeth.

Yn olaf, cawsom ddau gyflwyniad ynghylch defnyddio rhwydi atal adar ar wrychoedd, yn enwedig os oedd datblygwyr yn ceisio caniatâd i waredu'r gwrychoedd. Roedd y sawl a anfonodd y ddau gyflwyniad hyn yn pryderu y byddai arferion o'r fath yn cael effaith negyddol ar boblogaethau adar drwy eu hatal rhag clwydo.

Rydym wrthi'n ystyried y pryderon a fynegwyd yn y cyflwyniadau hyn. Er nad ydym ar hyn o bryd yn bwriadu llunio adroddiad ynghylch y thema hon yn fuan, nid ydym yn diystyru rhoi sylw i'r agwedd hon ar ddeddfwriaeth rywbryd yn y dyfodol.

Adrodd i Weinidogion Cymru

Ni wnaethom lunio unrhyw adroddiadau ar gyfer Gweinidogion Cymru yn ystod y cyfnod 1 Mawrth 2021 – 28 Chwefror 2022. Fodd bynnag, rydym wrthi'n cwblhau ein hadroddiad cyntaf a byddwn yn ei gyflwyno i Weinidogion Cymru cyn gynted ag sy'n bosibl yn 2022. Fel y trafodwyd uchod, bydd yr adroddiad cyntaf yn ymwneud â choedwigaeth a bydd yn ymateb i ddau gyflwyniad ar wahân a gafodd yr Asesydd Interim yn ystod 2021.

Adolygu prosesau

Hon oedd blwyddyn sefydlu'r Asesydd Interim, felly treuliwyd llawer o amser yn cyflwyno'r prosesau perthnasol er mwyn ei gwneud yn bosibl i'n gwaith gael ei gyflawni. Yn ystod y cyfnod hwnnw, rydym wedi bod wrthi'n gyson yn adolygu ac yn diwygio'r prosesau gan ystyried nifer y cyflwyniadau a gafwyd a'r math o gyflwyniadau a gafwyd, ystyried adborth gan randdeiliaid, ac ystyried y gwersi a ddysgwyd yn ystod ein blwyddyn gyntaf o weithredu.

Yn rhan o'r adolygiad hwn, rydym wedi cyflwyno prosesau newydd ar gyfer cynnal ymarfer cwmpasu yng nghyswllt cyflwyniadau newydd a ddaw i law, er mwyn penderfynu a ydynt yn perthyn i gwmpas cylch gorchwyl yr Asesydd Interim. Yn rhan o'r broses honno, byddwn yn nodi deddfwriaeth/cyfraith achosion allweddol ac unrhyw faterion ehangach, gan gynnwys sylw ar y cyfryngau ac unrhyw waith y mae'r Llywodraeth neu gyrff eraill yn ei gyflawni yng nghyswllt y materion a godwyd.

Un broblem allweddol a nodwyd yn ystod yr adolygiad oedd bod y galw am y gwasanaeth wedi bod yn fwy o lawer nag a ddisgwylid yn wreiddiol. O ganlyniad, rydym wedi bod yn gweithio i gyflwyno prosesau mwy cadarn er mwyn sicrhau ein bod yn sianelu ein hadnoddau i gyfeiriad y materion lle gallwn ychwanegu'r gwerth mwyaf. Un elfen allweddol o hynny yw datblygu egwyddorion blaenoriaethu y byddwn yn eu defnyddio wrth asesu pa gyflwyniadau a allai fod yn cyfiawnhau llunio adroddiad ar gyfer Gweinidogion Cymru. Byddwn yn cyhoeddi rhagor o fanylion am yr egwyddorion hynny yn 2022.

Problem arall a nodwyd oedd nad oedd cyflwyniadau'n aml yn cynnwys digon o fanylion i'n galluogi i benderfynu a ellid cyfiawnhau llunio adroddiad i Weinidogion Cymru. Mewn llawer o achosion, roedd hynny'n golygu ein bod wedi gorfod gohebu ymhellach â'r sawl a anfonodd y cyflwyniadau, yn ogystal â phartïon eraill sy'n berthnasol i'r cyflwyniadau, er mwyn

cael y wybodaeth ofynnol i asesu a ddylid rhoi ystyriaeth bellach i gyflwyniad. At hynny, cawsom lawer o gyflwyniadau nad oeddent yn perthyn i gwmpas ein cylch gorchwyl.

Er mwyn lleihau'r problemau hyn yn y dyfodol, rydym yn gweithio i gyflwyno ffurflen y bydd angen i'r sawl sy'n anfon cyflwyniadau atom ei defnyddio. Nod y ffurflen yw sicrhau ein bod yn cael y wybodaeth ofynnol o'r cychwyn cyntaf, a fydd yn lleihau'r amser a gaiff ei dreulio a'r adnoddau a gaiff eu defnyddio wrth fynd ar drywydd pryderon. Y gobaith hefyd yw y bydd y ffurflen hon yn sicrhau bod llai o gyflwyniadau'n dod i law nad ydynt yn perthyn i gwmpas cylch gorchwyl yr Asesydd Interim, oherwydd ei bod yn glir i ddefnyddwyr pa fathau o faterion y gallwn eu hystyried. Byddwn yn cyhoeddi'r ffurflen hon ddechrau 2022.

Yn ogystal, rydym yn llunio ffeithlun sy'n egluro'r gwahanol reoleiddwyr amgylcheddol sy'n gweithredu yng Nghymru. Bydd hynny'n helpu i sicrhau bod aelodau'r cyhoedd yn cyfeirio eu pryderon at y corff mwyaf priodol.

Adborth

Os oes gennych unrhyw sylwadau am yr adroddiad hwn neu am ein rôl, neu os hoffech fynegi pryder am y modd y mae cyfraith amgylcheddol yn gweithredu yng Nghymru, mae croeso i chi gysylltu â IEPAW@gov.wales.

Eitem 4

Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith /
Climate Change, Environment and Infrastructure Committee
Adferiad Gwyrdd a Mesurau llywodraethu amgylcheddol dros dro/
Green Recovery and Interim environmental governance arrangements
GR / IEG 01
Ymateb gan Yr Athro Steve Ormerod, Ysgol Biowyddorau Caerdydd
Evidence from Professor Steve Ormerod, Cardiff School of Biosciences

Interim Environmental Governance Measures

Having sat on the initial WG panel – chaired by Bob Lee – and having met once informally with the Interim Environmental Governance Assessor (IEGA), my areas of interest are in:

i) The time and resources given to the role (2-3 days per month) relative to the function – prior to the UK exiting the EU - that this office was designed to replace

ii) Again relative to the EU functions that this office replaced, the stated aims of the assessor to:

"• provide oversight of the functioning of environmental law in Wales; and

• to consider systemic issues relating to the working or functioning of environmental law in Wales.

But not

"• breaches in environmental law;

• areas of non-compliance of environmental law"

iii) The relationship with the OEP in England and ESS in Scotland

iv) Whether there are lessons to learn from the submissions received – dominantly on forestry, water quality, , hedgerows, wildlife, nature and planning designations (SSSIs)

v) Whether there are generic actions that stem from iv) that Wales should address

On Green Recovery:

My specific interest is in support for the environmental sector in Wales following roles over the last 25 years in senior governance roles in this sector including as Chairman of RSPB Cymru, Chairman of RSPB Council, RSPB Vice-President and Chairman of the European Invertebrate Charity, Buglife. I am also currently chairing a committee, on behalf of NRA, seeking to enable the environmental sector. I sit also of the panel helping the Minister for Climate Change in the Biodiversity Deep Dive.

Specific points of interest are in:

1. The roles and functions of the environmental sector in addressing the Nature and Climate Emergencies – and more latterly what will become the outputs from the Biodiversity Deep Dive

2. The roles and functions of the environmental sector in green recovery

3. Support, resourcing and funding of the environmental sector – and the specific role of the Welsh Government

4. The actions needed within he environmental sector that best enable to access support

5. The development of skills in Wales to best support the environmental sector as the economy develops towards addressing the nature and climate emergencies in future

Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith /
Climate Change, Environment and Infrastructure Committee
Adferiad Gwyrdd a Mesurau llywodraethu amgylcheddol dros dro/
Green Recovery and Interim environmental governance arrangements
GR / IEG 02
Ymateb gan / Evidence from RSPB Cymru

Interim Environmental Governance Measures

RSPB Cymru paper to the Climate Change, Environment and Infrastructure Committee

1. The operation of the Interim Environmental Governance measures in Wales

Introduction

When the UK left the EU, the role of the EU institutions in providing oversight and enforcement of EU environmental laws ended. This governance framework provided accountability and access to justice for citizens, who were able to raise complaints with the European Commission, free of charge, if they felt their national government was failing to implement or abide by the law. The Commission could investigate, advise, and ultimately take enforcement action. Our departure from the EU also meant the loss of a framework of high level, guiding environmental principles enshrined in the EU Treaties.

The Welsh Government recognised this governance gap, and promised in 2018 to take the first legislative opportunity to bring these environmental principles into Welsh law and to introduce new domestic arrangements for environmental governance. Ministers have since accepted the recommendations of a specially convened stakeholder task group on how to do this. These recommendations included:

- enshrining the core environmental principles, with a high level environmental objective, into Welsh law, with a duty on Ministers to apply them; and

- establishing a new, independent environment Commission to oversee the implementation of environmental law in Wales, including providing a route for citizens to raise complaints, powers to investigate breaches, undertake inquiries, and take enforcement action where necessary.

Equivalent laws have now been enacted for Scotland, England and Northern Ireland, and new bodies – Environmental Standards Scotland and the Office for Environmental Protection (for England and Northern Ireland) – have been created. We are extremely concerned that in Wales there is still no clear timeframe to bring this legislation forward. This leaves us with a gap in our environmental legislation and a de facto weakening of

protection, as well as a reduction in citizens' rights, in spite of the Welsh Government's commitments to the contrary.

Following the Senedd declaration of a nature emergency, we welcomed the Climate Change Minister's commitment to bring forward legislation on environmental governance and principles and nature recovery targets in one environment protection bill; this commitment is backed up in the revised Programme for Government following the co-operation agreement. This makes sense, as the environmental governance body should have a role in advising government as to whether delivery matches up to ambition.

As set out in the RSPB Cymru/WWF Cymru report 'Putting Wales on Path to Nature Recovery', statutory targets are a key missing piece in Wales' framework of legislation relating to the natural environment. In other policy areas, such as waste and climate change, ambitious targets have been a catalyst for action. We advocate setting high level targets in primary legislation, with a framework setting out requirements for a detailed suite of SMART long term and interim targets in secondary legislation. The primary legislation should include a duty on the Welsh Government to halt and begin to reverse the loss of biodiversity by 2030 and achieve substantive recovery by 2050. This aligns with the international call, in the lead up to the 15th Conference of Parties under the UN Convention on Biological Diversity (CBD), for governments to commit to a new global goal to be Nature Positive by 2030.

Interim Environmental Governance Measures – experience to date

RSPB Cymru welcomes the role of Interim Environmental Protection Assessor for Wales (IEPAW) as a short term stop gap while permanent measures are developed. Our chief concern is that the work to develop permanent, statutory measures has stalled and there is a risk that the interim measures will be in place longer than the two years originally envisaged by the Welsh Government.

It is clear that the IEPAW role is no substitute for the promised statutory measures. In particular, the IEPAW cannot consider complaints regarding perceived breaches of or non-compliance with environmental law (the IEPAW Annual Report indicates that a number of the issues raised represented potential breaches and therefore could not be considered). As is made clear on the Welsh Government web-page regarding the IEPAW role, such matters would need to be pursued via existing mechanisms such as Judicial Review.

RSPB Cymru has had the opportunity to meet with IEPAW both directly and as a member of the Welsh Government's stakeholder task group on environmental governance (although this task group has not met for many months and we have no indication of future plans). We note that, in the email circulation of the annual report it was indicated that IEPAW would put quarterly stakeholder meetings in place, which we welcome.

The IEPAW role, as far as we are aware, has not been widely promoted and finding the relevant Welsh Government web-page depends on people knowing what to look for online. We note that a submission form has only very recently been added to the web-page, to help people to provide sufficient information for consideration.

Examples of relevant environmental matters that have not been addressed since the disapplication of the EU governance structures in Wales following EU withdrawal

The IEPAW's annual report states that six of the 21 submissions received were deemed out of scope because they related to potential breaches of environmental law or were subject to potential or ongoing legal action. It is not clear which area or areas these fell into – nature and wildlife protection, SSSI management, air quality, water quality, waste, access to environmental information, hedgerows or forestry – or whether they are matters which might in the past have been raised with the European Commission as breaches of EU law.

The following are examples of past interventions by the European Commission which illustrate the gap that exists in Wales at present:

The RSPB raised a complaint with the Commission in 2012 over concerns that the UK and devolved governments were failing to protect seabirds adequately in line with the EU Birds Directive. The resulting talks between the Commission and the UK Government led to the designation of new marine Special Protection Areas (SPAs) in all four UK countries. In Wales, this included protection for foraging terns off Anglesey, puffins and gannets around the Pembrokeshire Islands, and red-throated diver wintering in Cardigan Bay.

In March 2021 the Court of Justice of the EU (CJEU) ruled that the UK had systematically and persistently failed to fulfil its obligations under EU rules on air quality (after the Commission started proceedings against the UK in 2014); this ruling could lead to financial penalties should the UK Government fail to secure remedial action, but it is not clear whether the case will be pursued now that the UK has left the EU[1]. These failures, by both UK and Welsh Governments, have also been challenged successfully in the domestic courts by Client Earth. The Office of Environmental Protection will be the body to hold UK Government accountable in respect of future challenges; but there is thus far no independent body to hold the Welsh Government to account.

A future environmental governance body in Wales should also have the remit of holding Government to account regarding progress towards its environmental commitments and objectives. As an example, the OEP has recently published a challenging report to UK Government in respect of its 25 Year Environment Plan[2], highlighting the gap between ambition and delivery. There is substantial evidence of a similar gap in Wales – for example, NRW's baseline assessment of protected sites[3] which found 60% of features (where there is enough data to make a judgement) to be in unfavourable condition; for around half of our SSSIs there is insufficient information available for an assessment to be made. Robust, independent governance is needed to help address this gap.

---

[1] See https://www.clientearth.org/latest/press-office/press/top-court-confirms-uk-has-broken-air-pollution-law/

[2] Taking stock: protecting, restoring and improving the environment in England | Office for Environmental Protection (theoep.org.uk)

[3] https://naturalresources.wales/evidence-and-data/research-and-reports/protected-sites-baseline-assessment-2020/?lang=en

The IEPAW does not have this level of independence from Government; as is clear from the annual report, IEPAW's first issue-based report to the Welsh Government has been supplied directly to Government and will be published alongside the Minister's response.

Comments on the IEPAW's report
The report is a fairly high level summary and it is not possible to anticipate from it what we should expect to see in IEPAW issue-based reports to Government. In addition to the reflections above, we are struck by the statement that the number of issues raised with the IEPAW has been higher than anticipated. This indicates that there is significant concern in Wales regarding the implementation of environmental law; the governance gap is real and must be addressed.

2. Green Recovery

Progress in taking forward the 'priority actions' identified in the Green Recovery: Priorities for Action report

Besides work on the National Nature Service (NNS – see below), which has been largely independent of the Green Recovery Group and NRW, we are not aware of substantive progress on other priorities identified in the report or budget allocated to take them forward.

Progress in taking forward the recommendations in the Green Recovery: Supporting the environmental sector in Wales report

A new working group has been established, chaired by Professor Steve Ormerod, on Enabling the Environment Sector; the group has met three times to date (RSPB Cymru is one of the participating WEL representatives). We are keen that this group focuses not only on making the sector *resilient*, but ensuring it has the capacity and capability to succeed in helping to tackle the nature and climate emergency. It is expected that this group will shortly review an update report on the original report, and will develop a roadmap/action plan for implementation.

Key issues remain to be resolved, for example the call for core funding for the sector. The call for multi-year funding programmes is answered to some extent by the Nature Networks Programme, but we note that this fund is not yet open and there is a risk that delay will impede the prospects for delivery of works in the current financial year.

The development of the National Nature Service for Wales.

Over the past two years, RSPB Cymru has been part of a group of over 100 stakeholders across Wales that has convened to develop a proposal for delivering nature restoration, alongside new pathways for green jobs and skills through a National Nature Service (NNS) for Wales. Research commissioned by RSPB Cymru early in this process indicated that investment in restoring and creating priority habitats, as well as delivering a wide range of ecosystem services or nature-based solutions, has the potential to create around 7000 jobs[4].

[4] (PDF) Developing a Green Workforce in Wales Estimating the Scale of the Need and Opportunity | rspb cymru - Academia.edu

The most recent proposal for an NNS has outlined a vision for the Valleys Regional Park to become an ‘early adopter’; a powerful opportunity to trial and showcase green job opportunities in an area that would thrive from the social, environmental and economic benefits.

We are delighted that the Welsh Government has now allocated funding to the further development of the NNS, and we are awaiting further information about how this will be taken forward.

COED CADW
WOODLAND
TRUST

Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith /
Climate Change, Environment and Infrastructure Committee
Adferiad Gwyrdd a Mesurau llywodraethu amgylcheddol dros dro/
Green Recovery and Interim environmental governance arrangements
GR / IEG 03
Ymateb gan Coed Cadw / Evidence from Woodland Trust

Climate Change, Environment and Infrastructure Committee on 30 June: Environmental governance and green recovery.

Response to questions by Coed Cadw – the Woodland Trust

Coed Cadw -The Woodland Trust is the UK's largest woodland conservation charity, working for a UK rich in native woods and trees, for people and wildlife. In Wales we have over 26,000 supporters. We manage over 100 sites in Wales covering 2,897 hectares (7,159 acres). Wales is one of the least wooded countries in Europe, with woodland making up just 14% of the landscape and less than half of this is native woodland

Interim Environmental Governance Measures

1. **Your experience of the operation of the Interim Environmental Governance Measures to date**;
   1.1. We welcome the interim measures but support the call by Wales Environment Link to bring forward legislation as soon as possible to secure permanent measures. The delay hopefully is allowing the Welsh Government to assess the effectiveness of measures taken in England and Scotland and plan truly effective measures for Wales.
   1.2. We think it is essential that there is an effective and independent environmental body to hold public authorities to account on their environmental commitments.
   1.3. Such a body should emulate the oversight and enforcement provided by European institutions by enabling citizens to raise complaints, free of charge and where necessary carry out investigations that support court action.
   1.4. The Interim Assessor has carried out a substantive investigation on woodland protection but we cannot judge its impact or effectiveness as nothing has as yet been published.
   1.5. There does not appear to be any readily available information on topics of active interest to the Assessor or on how evidence is gathered for the preparation of reports. We were able to provide input to the investigation on forestry matters but not to that on hedgerows.
   1.6. It is unclear how the Assessor interacts with the Well-being of Future Generations Act and the Future Generations Commissioner, or with the wider suite of enforcement bodies. Effective environmental governance requires all these aspects to work well together.

COED CADW WOODLAND TRUST

1.7. Wales is showing international leadership in commitments and mechanisms to achieve sustainability and climate goals and with the foundation provided by the WBFG Act Wales has the opportunity to put in place truly world leading environmental protection and governance.

1.8. Reports will not be published until a response has been obtained from Welsh Ministers. Transparency is needed regarding the influence of Government Ministers on the content of reports and the independence of the Asessor.

2. **Examples of relevant environmental matters that have and have not been addressed since the disapplication of the EU environmental governance structures in Wales following EU withdrawal**.

2.1. In general, governance is needed to address the gap between policy ambition and the willingness and ability to enforce that ambition. Otherwise, governments can enact attractive sounding policies with little intention of delivery.

2.2. Relevant matters include the lack of or failure of regulation to protect water quality, air quality in relation to ammonia emissions, ensure the monitoring and management of sites protected for nature; or protect ancient trees and woodland and prevent declines in urban and rural tree cover.

2.3. We know that many aspects of the condition of trees and woodland are in general decline (The State of the UK's Woods and Trees) despite numerous policy commitments and initiatives. We know policies are under consideration that may make matters worse, for example in relation to biosecurity and carbon accounting.

2.4. There are examples of policy and regulation being ineffective because of lack of basic environmental monitoring information, for example on the condition of protected sites and on water quality.

2.5. Numerous matters of potential concern have been highlighted by the Future Generations Commissioner and many others, for example in relation to the ineffectiveness of the planning system in preventing habitat degradation and pollution.

2.6. The complexity and confusion of interactions between UK and devolved responsibilities and law make it difficult to clearly understand how environmental governance is now achieved.

3. **Any comments on the Interim Environmental Protection Assessor's report**

3.1. We found the Assessors report concise and readable.

3.2. We welcome the interest in hedges, which we were not aware of.

3.3. It is apparent that only a minority of submissions are judged suitable for consideration, suggesting that the Assessor's remit is very limited and that it is difficult to prepare effective submissions. There is no discussion of social justice dimension - ensuring that environmental justice is fairly and readily available to everyone.

3.4. It is noted that demand for the service has been higher than expected. This is despite the low profile and limited scope of these interim measures.

COED CADW
WOODLAND
TRUST

Green Recovery

4. **Progress in taking forward the 'priority actions' identified in the Green Recovery: Priorities for Action report**;
   4.1. The "Priority Action" we are most actively taking forward is on urban tree cover – submitted as a "Tree Towns" proposal. We have been able to continue discussions with an informal external stakeholder group and have been able to bring some funding from a UK corporate partner to support work by Cardiff Council.
   4.2. We continue to work closely with Wrexham Council and will shortly publish an independent review of their experience in preparing their Tree and Woodland Strategy and the barriers they have experienced in implementing it.
   4.3. At UK level we are working with the US charity American Forests and Centre for Sustainable Healthcare to commission work to gather data on tree equity in the UK – mapping inequalities in tree cover and combining this information with socio-economic data sets to identify where lack of tree cover and green space is contributing to social, health and economic depravation
   4.4. NRW have been very supportive of this work but no significant additional resource has been forthcoming through any green recovery initiative.
   4.5. There are wider developments which if sustained at scale will lead to a greener economy. These include investment shifts from road building to active travel and green infrastructure; support for more sustainable farming; shifting of some flood prevention funding to land management measures; and disinvestment in fossil fuels in favour of energy efficiency and renewables.
5. **Progress in taking forward the recommendations in the Green Recovery: Supporting the environmental sector in Wales report;**
   5.1. The observations made in the 6 "recommendations" made in the report are largely still current and the main challenges remain, including:-
      - "*building reliable, predictable and efficient funding within this sector*"
      - "*Whether it is the lack of resource, the inexperience, the culture or the competitive funding environment, there is a strong sense that insufficient collaboration is taking place*."
      - "*….NRW is stretched at present, and that a better-resourced organisation could do even more to support the wider eNGO sector*."
      - "*…..strong support for the idea of a Green Recovery for Wales and agreement that we cannot continue with "business as usual". Far more needs to be done to support innovation and to bring about the conditions that promote it*."
6. **The development of the National Nature Service for Wales**.
   6.1. We remain interested in the concept of a National Nature Service but have not been in a position to actively commit resource to program development. For us there are structural challenges to gearing up to employ significant numbers of additional and

inexperienced staff and we would need there to be funding and a support framework in place to make that a possibility.

6.2. At present the concept of a new “green jobs” initiative appears stuck by barriers of program development resource, funding and possibly labour availability. We currently have 31 vacancies available at UK level.

Jerrylangford@woodlandtrust.org.uk

8 June 2022

Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith /
Climate Change, Environment and Infrastructure Committee
Teithio ar fysiau a'r rheilffordd yng Nghymru / Bus and rail transport in Wales
BRT10
Ymateb gan / Evidence from West Coast Partnership

West Coast Partnership welcomes the opportunity to submit views in response to the Climate Change Environment and Infrastructure Committee's call for evidence for its inquiry into public transport in Wales.

West Coast Partnership operates Avanti West Coast (the busiest mixed-use railway in the UK) and is the 'Shadow Operator' for HS2: designing, developing and mobilising high speed service operations and the associated conventional services. Our vision is to deliver a progressive railway that generates prosperity and pride across all the nations we serve and we stand ready to work with all partners to collaboratively promote and develop rail as we look to drive regional growth and deliver exceptional services for the benefit of customers and communities on our route.

Comments are provided below on each of the three main lines of inquiry. Given our role as a provider for rail services our views relate predominantly to rail – however we recognise that connectivity between various modes of public transport represents an opportunity for significant and sustained modal shift.

1) Priorities for post covid recovery for Welsh bus and rail

The pandemic has presented challenges, but also an opportunity for the rail industry, alongside and supported by Government, to continue to develop new ways of working that have collaboration and customers at the heart of everything that we do. We will continue to work with Government and others to support ongoing recovery and to create a better, more responsive offer for customers that also presents real value for taxpayers.

WEST COAST
PARTNERSHIP

As a result of the pandemic, we have seen changes to traditional travel patterns and people are now starting to use public transport in a different way than previously. With more flexible working arrangements in place for many people we have seen a move away from expected rush hour spikes consistently across the week. Leisure demand at weekends has grown significantly across our network and on some routes has surpassed pre-covid levels. Building on the agility we and the rail industry demonstrate during Covid, we aim to maintain flexibility and grow services responding to such changing patterns of use through, for example, the timetables that we deliver and also ticketing products on offer.

In order to continue to build the market for public transport and attract more passengers we are focused on providing a proposition that meets and exceeds the expectations and needs of our current and potential customers. This means ensuring that we deliver a reliable and accessible service right across our network. Creating the conditions for these to be met will continue to be a priority for us alongside government, which will also enable growth and transformational regeneration across our route

2) The action required to achieve Welsh Government targets for modal shift to these modes, and behaviour change

West Coast Partnership supports the vision and ambitions outlined in *Llwybr Newydd – A New Wales Transport Strategy* - for an accessible, sustainable transport system which supports people and communities, is good for the environment, helps to drive economic growth and will contribute to the creation of great places to live and visit. We welcome the focus on partnership working to deliver that strategy and the commitment by Welsh Government to strengthen engagement with commercial transport operators who serve Wales.

We believe that the government can continue to help facilitate collaboration between transport operating companies across Wales which will is essential to help deliver a more integrated public transport services and is an essential requirement for the modal shift and behaviour change required. In addition to this, sustained and targeted investment will help create the conditions for a safe, reliable and integrated

rail network making it easier for people to access public transport in a way that meets their needs and requirements.

In 2023 Avanti West Coast will begin the rollout of its new fleet of Hitachi trains. The new fleet will be a mix of ten seven-carriage electric trains and 13 five-carriage bi-mode trains, with the ability to switch seamlessly between electric and diesel power. The electric trains (Class 807) will operate between London, the West Midlands and Liverpool while the bi-mode version (Class 805) will be focused on the London to North Wales route. Crucially the introduction of the fleet and the phasing out of the Voyager trains which currently serve our North Wales route will lead to a 61 percent reduction in carbon emissions.

3) Views on proposals for bus and rail reform – including UK Government plans to reform the rail industry, and Welsh Governments plans for regulation of bus services / the Bus White Paper

West Coast Partnership welcome reform that benefits customers. As much of the detail on reform is still to be decided, we want to work closely with all parties to ensure the customer is at the heart of the changes that will be made. We are keen to understand further how the introduction of Great British Railways will impact on private sector operators.

West Coast Partnership will deliver many improvements for customers and communities along the West Coast Mainline over the coming years and we're committed to making rail travel sustainable through delivering on the commitments in Our Responsible Plan. As part of this commitment, we look forward to continuing our work with Transport for Wales, the Welsh Government and other stakeholders to build on our achievements to date and will work with all partners to collaboratively promote and develop rail as we look to build back better beyond the pandemic.

Vaughan Gething AS/MS
Gweinidog yr Economi

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf: DC-VG-00424-22

Russell George AS
Cadeirydd y Grŵp Trawsbleidiol ar Ymchwil Feddygol

13 Mehefin 2022

Annwyl Russell

Diolch am ei llythyr yn dilyn cyfarfod y Grŵp Trawsbleidiol ar Ymchwil Feddygol ar 27 Ebrill ac am ddarparu rhagor o gwestiynau, y ceir atebion iddynt isod.

Sicrwydd y bydd y tabl mewnbwn-allgynnyrch ar gael i ymchwilwyr ei ddefnyddio mewn astudiaethau yn y dyfodol.

Mae angen ystadegau manwl, amserol o ansawdd uchel er mwyn cefnogi'r gwaith o lunio polisïau yng Nghymru a ledled y DU. Mae hyn yn enwedig o bwysig o gofio bod pwerau datganoledig cynyddol, ymadael â'r UE a COVID-19 yn newid y strwythur economaidd a'r cysylltiadau rhwng gwahanol ranbarthau.

Tablau cyflenwad a defnydd (SUT) yw asgwrn cefn cyfrifon gwladol, ac maent yn casglu ynghyd yr holl ddata ar allgynnyrch, mewnbwn, gwerth ychwanegol gros, incwm a gwariant sydd ar gael, a hynny mewn fframwaith cyson. Maent yn cyflwyno cyfrifon o weithgarwch economaidd ardal ac yn chwarae rhan bwysig mewn sicrhau ansawdd cyfrifon gwladol. Mae tablau mewnbwn-allgynnyrch (IOT) yn deillio o'r tabl cyflenwad a defnydd ac yn cyfrannu at asesiadau o effaith a modelau economaidd, y gellir eu defnyddio i ddadansoddi effeithiau polisïau cenedlaethol.

Cyhoeddodd Prifysgol Caerdydd dablau mewnbwn-allgynnyrch ar gyfer Cymru yn 2007. Oherwydd oedran y data hyn ac ansicrwydd ynghylch eu dilysrwydd, nid ystyrir bod yr ystadegau hyn yn addas i'r diben mwyach.

Dyma'r rheswm y cymeradwyodd y Gweinidog Cyllid hyd at £1.05 miliwn yn ddiweddar, ar gyfer y tair blynedd nesaf, er mwyn gwella ystadegau economaidd i Gymru drwy sefydlu rhaglen fewnol o waith i ddatblygu tablau mewnbwn-allgynnyrch i Gymru.

Bydd datblygu tablau mewnbwn-allgynnyrch yn fewnol yn rhoi mwy o reolaeth, dylanwad ac arweinyddiaeth i Lywodraeth Cymru dros ddatblygiad y gwaith hwn, ac yn cynnig cyfle i ddatblygu arbenigedd yn fewnol. Rydym yn bwriadu gweithio'n agos gydag arbenigwyr o Brifysgol Caerdydd ar y rhaglen waith hon, a byddwn yn

Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf:
0300 0604400
Gohebiaeth.Vaughan.Gething@llyw.cymru

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

ymgynghori â chydweithwyr yn Llywodraeth Cymru, yn ogystal â sefydliadau allanol, er mwyn deall yr angen ymhlith defnyddwyr am yr ystadegau hyn.

I wella ansawdd y data sy'n ofynnol ar gyfer tablau cyflenwad a defnydd a thablau mewnbwn-allgynnyrch ac i sicrhau bod data o'r fath ar gael yn fwy didrafferth, bydd angen i ni hefyd gynyddu'r cyllid ar gyfer arolygon presennol lle mae maint y sampl ar gyfer Cymru yn fach.

Fodd bynnag, nid yw datblygu tablau mewnbwn-allgynnyrch yn dasg gyflym. Oherwydd natur dechnegol y gwaith, yr angen i gasglu data ychwanegol, a'r bylchau amser sy'n gysylltiedig â'r arolygon hyn, mae'n annhebygol y câi tablau mewnbwn-allgynnyrch eu cyhoeddi tan 2024-25, er ei bod yn bosibl y bydd data arbrofol ar gael ynghynt na hynny.

Ymrwymiad i ysgrifennu at Russell George AS fel cadeirydd y grŵp trawsbleidiol er mwyn defnyddio mewnwelediad ac arbenigedd y grŵp i gyfrannu at yr ymgynghoriad ar ei strategaeth arloesi drawsbortffolio newydd, ac er mwyn darparu amserlen ar gyfer cyhoeddi'r strategaeth ddrafft er mwyn ymgynghori arno.

Rydym yn gweithio gydag aelodau dynodedig o Blaid Cymru ar hyn o bryd, yn unol â'r ymrwymiad yn y Cytundeb Cydweithio i ddatblygu strategaeth arloesi newydd ar y cyd. Mae'n bwysig ein bod yn cwblhau ein gweithgareddau ymgysylltu a chynnwys, ac yn cydymffurfio â'r Cytundeb Cydweithio ac amserlen y Senedd, er mwyn sicrhau ymrwymiad trawslywodraethol o ran y ffordd orau ymlaen.

Ar hyn o bryd, bwriedir cyhoeddi'r strategaeth yn ystod yr hydref, ac rwyf wedi gofyn i fy swyddogion arloesi gysylltu â chi pan fyddwn yn cyhoeddi'r drafft er mwyn ymgynghori arno.

A fydd ymrwymiad gan Lywodraeth Cymru i gynyddu gwariant ar seilwaith ymchwil feddygol yn cyd-fynd â'r strategaeth newydd?

Mae Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru wedi sicrhau cytundeb cyllido rheolaidd pellach gwerth £5 miliwn ar gyfer 2022–23 gan y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol, gan gynyddu ei gyllideb i £47 miliwn y flwyddyn.

Bydd hyn yn ei gwneud yn bosibl i'r Ganolfan Dystiolaeth COVID gwmpasu meysydd polisi (nad ydynt yn ymwneud â COVID) mewn modd mwy cyffredinol, ac yn cefnogi'r gwaith o weithredu Strategaeth y DU ar gyfer Ymchwil Feddygol er mwyn sicrhau bod y GIG yn dod yn gorff sy'n canolbwyntio ar bobl ac sydd wedi'i alluogi'n ddigidol o safbwynt ei ddull o gynnal ymchwil; sefydlu menter Cyfadran Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru i hybu llwybrau gyrfa ym maes ymchwil a datblygu cynlluniau gwobrwyo personol newydd i fynd i'r afael â bylchau yn y llwybrau presennol yng Nghymru; gweithredu strategaeth ymchwil canser Cymru, ynghyd â buddsoddiadau newydd mewn gwaith ymchwil a datblygu ym maes gofal cymdeithasol er mwyn mynd i'r afael â lefelau traddodiadol isel o ran capasiti ymchwil.

Briff manylach ar gwmpas a chynnwys y cyfarfodydd â Llywodraeth y DU pan lobïodd y Gweinidog ar ran y sector ymchwil yng Nghymru.

Er bod cynnwys y cyfarfodydd rhwng Gweinidogion a swyddogion Llywodraeth Cymru a'u Gweinidogion a swyddogion cyfatebol yn Llywodraeth y DU ac yn y gweinyddiaethau datganoledig yn parhau i fod yn sensitif ac yn aml yn fasnachol gyfrinachol, gallaf eich sicrhau y manteisir ar bob cyfle i hyrwyddo Cymru ac i weithio tuag at sicrhau'r canlyniadau gorau posibl ar gyfer ein huchelgeisiau o ran economi a phobl Cymru.

Diffyg cefnogaeth ar gyfer arloesi ym maes llawfeddygaeth, a manylion unrhyw gymorth gan Lywodraeth Cymru sydd ar gael i unigolion i'w galluogi i arloesi mewn lleoliad clinigol.

Mae ystod o lwyfannau cymorth ac ymyriadau a ariennir gan Lywodraeth Cymru yn bodoli, fel rhan o'n hecosystem arloesi ehangach ym maes iechyd a gofal, er mwyn cefnogi a datblygu arloesedd.

Ein tair prif fenter yw (darperir dolenni a disgrifiadau isod)

- Hwb Gwyddorau Bywyd Cymru
- Cyflymu Cymru
- AgorIP

Nod Hwb Gwyddorau Bywyd Cymru | Gwyddorau Bywyd (lshubwales.com/cy) yw helpu i drawsnewid iechyd a lles economaidd y wlad drwy:

1. Cyflymu'r broses o ddatblygu a mabwysiadu atebion arloesol sy'n diwallu anghenion iechyd a gofal cymdeithasol Cymru.
2. Gweithio mewn partneriaeth â diwydiant er mwyn hybu datblygu economaidd ar draws y sector gwyddorau bywyd yng Nghymru, sbarduno twf busnesau a chreu swyddi.

Er mwyn helpu i sicrhau bod hyn yn digwydd, rydym yn cefnogi cydweithwyr ym maes iechyd a gofal cymdeithasol ledled Cymru i ddeall yr heriau a'r pwysau y gall sefydliad eu hwynebu. Ar ôl eu nodi, rydym yn gweithio gyda diwydiant i gyrchu atebion arloesol a chefnogi'r gwaith o'u datblygu er mwyn ymateb i'r heriau hyn.

Mae Cyflymu Cymru | Gwyddorau Bywyd (lshubwales.com/cy) wedi'i ariannu ar y cyd gan Gronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop, Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru, Grŵp Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru, prifysgolion, Hwb Gwyddorau Bywyd Cymru a byrddau iechyd GIG Cymru.

Mae Cyflymu yn helpu arloeswyr yng Nghymru i drosi eu syniadau yn atebion fel bod modd eu mabwysiadu yn y sector iechyd a gofal.

Arweinir Accelerate gan Hwb Gwyddorau Bywyd Cymru, mewn partneriaeth â Phrifysgol Caerdydd (Cyflymu Arloesi Clinigol), Prifysgol Abertawe (Y Ganolfan Technoleg Gofal Iechyd) a Phrifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant (Y Ganolfan Arloesi Technolegau Cynorthwyol). Yn hytrach na darparu cyllid neu grantiau, mae'r rhaglen hon yn cynnig y cyfle i fusnesau bach a chanolig a mentrau yng Nghymru gyrchu arbenigedd academaidd a chael mynediad i'r cyfleusterau diweddaraf y mae eu hangen ar arloeswyr ac entrepreneuriaid i wireddu eu syniadau.

Gall Cyflymu wneud y canlynol:

- Nodi cydweithrediadau ym maes ymchwil a datblygu.
- Cysylltu hyn ag arbenigwyr ym meysydd technoleg iechyd, profiad y defnyddiwr ac ymgysylltu clinigol.
- Helpu i lywio ecosystem gymorth y gwyddorau bywyd.

Mae AgorIP yn ddull newydd o ymdrin ag arloesi a all helpu i sicrhau bod syniadau ac arloesedd yn dwyn ffrwyth.

Diolch i gymorth gan yr UE a Llywodraeth Cymru, gall AgorIP eich helpu i wireddu potensial eich syniad, eich cynnyrch neu eich ymchwil. Mae ein tîm o arbenigwyr ar gael i'ch helpu i gyflwyno eich eiddo deallusol (IP) i'r farchnad a'i helpu i fod yn llwyddiant masnachol.

O safbwynt busnes a'r economi, drwy Busnes Cymru (llyw.cymru) cynigir llwybr i unigolyn â syniad gael cymorth gan Lywodraeth Cymru. Bydd Busnes Cymru yn ystyried pa un ai atgyfeirio achosion at y Tîm Arloesi neu'r Tîm Mentergarwch, neu wasanaethau eraill, gan ddibynnu ar yr hyn sydd fwyaf priodol.

O ran y cymorth ar gyfer busnesau sy'n gysylltiedig ag iechyd, dros oes y cynllun SMARTCymru presennol sydd wedi'i ariannu gan yr UE, a'n cynllun Datblygu, Ymchwil ac Arloesi COVID, mae Llywodraeth Cymru wedi cefnogi 89 o fusnesau i gyflawni 123 o brosiectau, gyda chyfanswm cymorth grant o £9,012,404 a chyfanswm costau prosiectau o £16,745,404.

Yn gywir,

Vaughan Gething AS
Gweinidog yr Economi

Copi i:
Glerc y Pwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol
Cadeirydd a Chlerc y Pwyllgor Plant Pobl Ifanc ac Addysg
Cadeirydd a Chlerc y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith
Cadeirydd a Chlerc Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig
Altaf Hussein AS

Eitem 5.4

Rebecca Evans AS/MS
Y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol
Minister for Finance and Local Government

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref
Ein cyf/Our ref

Llyr Gruffydd AS
Cadeirydd
Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith
Senedd Cymru

SeneddClimate@senedd.wales

15 Mehefin 2022

Annwyl Gadeirydd

Canlyniad cyfarfod y Grŵp Rhyngweinidogol ar gyfer Tai, Cymunedau a Llywodraeth Leol

Yn unol â'r cytundeb cysylltiadau rhyngsefydliadol, dyma roi gwybod bod y Gweinidog Newid Hinsawdd a minnau wedi cynrychioli Llywodraeth Cymru yng nghyfarfod cyntaf y Grŵp Rhyngweinidogol ar gyfer Tai, Cymunedau a Llywodraeth Leol ar 24 Mai 2022.

Roedd Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyfiawnder Cymdeithasol, Tai a Llywodraeth Leol, Shona Robison ASA a'r Gweinidog dros Nawdd Cymdeithasol a Llywodraeth Leol, Ben Macpherson ASA, yn bresennol ar ran Llywodraeth yr Alban. Roedd y Gweinidog Cymunedau, Deirdre Hargey ACD a'r Gweinidog Cyllid, Conor Murphy ACD, yn cynrychioli Gweithrediaeth Gogledd Iwerddon. Y Gwir Anrhydeddus Michael Gove, yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ffyniant Bro a'r Gweinidog dros Gysylltiadau Rhynglywodraethol a gadeiriodd y cyfarfod rhithwir – yng nghwmni’r Gweinidog dros Ffyniant Bro, y Cyfansoddiad a'r Undeb, Neil O'Brien AS; a'r Gweinidog dros Ddiogelwch Adeiladau a Thân, yr Arglwydd Greenhalgh.

Trafododd y grŵp eu ffyrdd o weithio yn y dyfodol, ar sail y canlyniadau y cytunwyd arnynt yn sgil yr Adolygiad o Gysylltiadau Rhynglywodraethol. Penderfynodd y grŵp gyfarfod bob chwarter, a chytunais y byddai Llywodraeth Cymru yn cynnal y cyfarfod nesaf.

Diogelwch Adeiladau oedd y brif eitem ar yr agenda. Roedd y grŵp yn cydnabod ei fod yn fater a rennir sy'n effeithio ar bob llywodraeth a bod gennym nod ar y cyd i ddwyn y diwydiant i gyfrif ac amddiffyn preswylwyr. O ystyried y tebygrwydd cyffredinol ar draws ein systemau, pwysleisiodd y Gweinidog Newid Hinsawdd bod angen cydweithio’n well ar y materion a gadwyd yn ôl ar gyfer diogelwch adeiladau, gan gynnwys yswiriant a benthyca. Tynnodd sylw at bryderon a nodwyd o'r blaen ynghylch yr angen i Lywodraeth Cymru gael

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Correspondence.Rebecca.Evans@gov.wales
Gohebiaeth.Rebecca.Evans@llyw.cymru

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

ei chynnwys mewn trafodaethau a gynhelir rhwng Llywodraeth y DU a datblygwyr eiddo sy'n ymwneud â chael eu cytundeb i ariannu ac atgyweirio pob adeilad dros 11 metr y maent wedi chwarae rhan yn y gwaith o'u datblygu.

Bydd swyddogion yr Ysgrifenyddiaeth yn gweithio ar ran y pedair gwlad i gytuno ar yr hyn y roddir sylw iddo yn y cyfarfod nesaf a gynhelir yn yr hydref.

Gallwch gael rhagor o wybodaeth am yr hyn a gafodd ei drafod yn y cyfarfod yma.

Yn gywir,

Rebecca Evans.

Rebecca Evans AS/MS
Y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol

Cyswllt Amgylchedd Cymru | Wales Environment Link

GREENER UK

Healthy Air Awyr Iach Cymru

Llythr Agored at Brif Weinidog Cymru

Mehefin 2022

Mae Cymru angen mynediad at gyfiawnder amgylcheddol

Annwyl Brif Weinidog

Ym mis Mehefin 2021 cyhoeddodd y Senedd argyfwng natur. Mewn ymateb, addawodd Llywodraeth Cymru gyflwyno deddfwriaeth i sefydlu targedau statudol ar gyfer adferiad natur, yn ogystal â chorff annibynnol i ddwyn awdurdodau cyhoeddus i gyfrif ar eu hymrwymiadau amgylcheddol. Bron i flwyddyn yn ddiweddarach, nid oes unrhyw eglurder ynghylch pryd y gwneir hyn. Rydym ni sydd wedi llofnodi isod yn galw ar Lywodraeth Cymru i gyflwyno'r cyfreithiau newydd pwysig hyn, ar gyfer pobl a bywyd gwyllt Cymru, heb oedi pellach.

Fe wnaed ymrwymiad cyntaf Llywodraeth Cymru tuag at sefydlu corff annibynnol amgylcheddol statudol yn 2018, ac er yn aml wedi cael ei ailadrodd, nid ydyw wedi cael ei wireddu. Pan oedd y DU yn Aelod o'r UE, roedd goruchwyliaeth a gorfodi gan sefydliadau yr UE yn gwarchod ein hamgylchedd ac yn caniatau i ddinasyddion i godi cwynion heb gost ariannol. Yn aml fe fyddai hyn yn arwain at ymchwilad ac achos llys, gan gynnwys ar ansawdd aer a diogelu natur.

Mae trefniadau cyfatebol eisioes wedi cael eu gwneud ar draws gweddill y DU, gyda Safonau Amgylcheddol yr Alban a Swyddfa ar gyfer Amddiffyn yr Amgylchedd (a fydd yn goruchwilio cyfraith amgylcheddol yn Lloegr a Gogledd Iwerddon). Y mae'r ddau sefydliad yn statudol, wedi creu timau, wedi ymgynghori ar strategaethau a chreu llwybr clir i ddinasyddion godi pryderon os ydyn yn ystyried bod corff cyhoeddus yn methu cydymffurfio gyda neu weithredu cyfreithiau amgylcheddol. Mae mynediad at gyfiawnder amglycheddol – hawl rhyngwladol – yn cael ei gefnogi gan y prosesau hyn.

Yng Nghymru, er bod trefniadau dros dro ar waith, nid oes unrhyw bwerau cyfreithiol, dim strategaeth gyhoeddus ac nid oes gwefan hawdd ei llywio (neu hyd yn oed, hawdd dod o hyd iddi). Eto i gyd, mae'r adroddiad blynyddol cyntaf a gyhoeddwyd gan Asesydd Interim Diogelu Amgylchedd Cymru ar y 1af o Fehefin yn dangos bod pryder ynghylch defnydd ein cyfreithiau amgylcheddol.

Ni all Cymru fforddio bod ar ei hôl hi o ran materion diogelu'r amgylchedd: mae un o bob chwech o'n rhywogaethau mewn perygl o gael eu colli o Gymru, a dim ond cyfran fach o'n safleoedd natur gorau ar y tir ac ar y môr sydd mewn cyflwr da. Mae dros 1600 o bobl yn marw'n gynnar bob blwyddyn oherwydd llygredd aer. Mae'r oedi parhaus i gyflwyno deddfau i warchod a gwella ein hamgylchedd yn tanseilio hawl pobl i gyfiawnder amgylcheddol ac yn lleihau enw da Llywodraeth Cymru fel arweinydd byd ar ddatblygu cynaliadwy.

Mae aer glân, dŵr glân a natur sydd yn ffynnu yn ganolog i iechyd a lles pobl. Mae amgylchedd Cymru a'i dinasyddion yn haeddu cyfiawnder amgylcheddol – deddfwriaeth gadarn i ysgogi adferiad, yn ogystal â'r arfau i ddwyn y llywodraeth i gyfrif, fel bod cenedlaethau'r presennol a'r dyfodol yn elwa ar amgylchedd iach.

Yn gywir,

Roger Thomas	Cadeirydd Cyswllt Amgylchedd Cymru
Joseph Carter	Cadeirydd Awyr Iach Cymru / Pennaeth Asthma + Lung UK Cymru
Alun Pritchard	Cyfarwyddwr RSPB Cymru
Shaun Spiers	Cadeirydd Greener UK
Rachel Sharp	Cyfarwyddwr Ymddiriedolaethau Natur Cymru
Anne Meikle	Cyfarwyddwr WWF Cymru
Chris Mills	Cadeirydd Afonydd Cymru
Jason Reeves	Pennaeth Polisi Chartered Institute for Ecology and Environmental Management (CIEEM)
Angela Charlton	Cyfarwyddwr Ramblers Cymru
Kit Stoner	Prif Weithredwr Bat Conservation Trust
John Harold	Cyfarwyddwr Cymdeithas Eryri
Nicola Hutchinson	Cyfarwyddwr Cadwraeth ar gyfer Plantlife (Cymru).
Haf Elgar	Is-Gadeirydd Awyr Iach Cymru/ Cyfarwyddwr

	Cyfeillion y Ddaear Cymru
Ruth Billingham	Pennaeth Ymgyrchoedd a Materion Cyhoeddus yn Living Streets Cymru
Lowri Jackson	Pennaeth Polisi ac Ymgyrchoedd Royal College of Physicians
Christine Boston	Cyfarwyddwr Sustrans Cymru
Gwenda Owen	Swyddog Ymgysylltu Cycling UK Cymru
Angela Charlton	Cyfarwyddwr Ramblers Cymru
Gareth Cunningham	Pennaeth Cadwraeth Cymru Marine Conservation Society
Natalie Buttriss	Cyfarwyddwr Coed Cadw

Supported by all WEL members

Wales Environment Link (WEL) is a network of environmental, countryside and heritage Non-Governmental Organisations in Wales. WEL is a respected intermediary body connecting the government and the environmental NGO sector. Our vision is a thriving Welsh environment for future generations.

Swyddfa Caerdydd
Tramshed Tech
Uned D, Stryd Pendyris Caerdydd CF11 6BH
F: 07498 228066 | E: enquiry@waleslink.org
Trydar: @WalesLink

Cardiff Office
Tramshed Tech
Unit D, Pendyris Street, Cardiff CF11 6BH
T: 07498 228066 | E: enquiry@waleslink.org
Twitter: @WalesLink

www.waleslink.org

Cadeirydd | Chair: Roger Thomas. Cyf-Gyfarwyddwyr | Joint Directors: Susan Evans and Karen Whitfield.
Rhif Elusen Gofrestredig | Registered Charity Number: 1022675

Julie James AS/MS
Y Gweinidog Newid Hinsawdd
Minister for Climate Change

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf
Ein cyf MA-LW-1678-22

Cadeirydd
Y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith
SeneddLJC@senedd.wales

22 Mehefin 2022

Annwyl Gadeirydd,

Ysgrifennaf atoch i dynnu eich sylw at is-ddeddfwriaeth yr ydym wedi'i gosod gerbron y Senedd ddoe, 21 Mehefin. Os caiff ei basio gan y Senedd, bydd terfyn cyflymder trefol o 20mya ledled Cymru yn cael ei gyflwyno yn 2023. Rwyf wedi atodi dolen isod i'r ddeddfwriaeth a'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol cysylltiedig (RIA) a Memorandwm Esboniadol ar-lein.

Gosod dogfennau'r Senedd

Roeddwn hefyd am nodi rhai materion pellach sydd wedi'u hystyried wrth ystyried yr anfanteision economaidd y manylwyd arnynt yn yr RIA.

Rhaid ystyried yr asesiad o gyflwyno terfyn cyflymder 20 mya diofyn ar gyfer Cymru gyfan yng nghyd-destun y ddadl broffesiynol aml-ddegawd ynghylch prisio arbedion amser teithio. Er bod agweddau technegol ar y ddadl hon, yng nghyd-destun blaenoriaethau Llywodraeth Cymru i fynd i'r afael â newid hinsawdd a chyflawni newid dulliau teithio i ffwrdd o gerbydau preifat i ddulliau teithio mwy cynaliadwy, y mater sylfaenol yw y gallai arbedion amser teithwyr naill ai gefnogi neu danseilio'r blaenoriaethau Llywodraeth Cymru hyn, yn dibynnu ar bwy sy'n cronni'r arbedion amser.

Os bydd gyrwyr yn arbed amser gall hyn gynyddu'r defnydd o geir a chyda hynny mwy o filltiroedd cerbydau, carbon, llygredd, tagfeydd, perygl ffyrdd ac afiechyd oherwydd ffyrdd eisteddog o fyw. Mae hyn yn mynd yn groes i amcanion lefel uchaf Llywodraeth Cymru ar gyfer hinsawdd, newid dulliau teithio, ansawdd aer a llesiant cymdeithasol. O dan yr amgylchiadau hyn byddai'n wrthnysig ystyried yr arbedion amser hyn fel manteision heb roi cyfrifyddu am yr anfanteision hyn, gan nad yw llawer ohonynt yn agored i feintioli llawn.

I'r gwrthwyneb i hyn, os yw defnyddwyr trafnidiaeth gyhoeddus, cerddwyr neu feicwyr yn arbed amser, mae hyn yn tueddu i leihau'r defnydd o gerbydau ac allyriadau carbon cydredol, llygredd aer gwenwynig, tagfeydd a damweiniau, tra ar yr un pryd yn gwella iechyd trwy fwy o deithio llesol. Yn yr achosion hyn, lle mae'r arbedion amser yn cefnogi prif amcanion Llywodraeth Cymru, mae'r manteision arbedion amser yn ategu'r manteision ehangach hyn, na ellir eu meintioli'n llawn eto.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Julie.James@llyw.cymru
Correspondence.Julie.James@gov.Wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Ymhellach, fel y nodwyd uchod, mae dadl academaidd wedi amlygu ansicrwydd ynghylch y gwerth y dylid ei roi i arbedion amser bach, yn enwedig lle mae’r arbedion amser bach hyn yn cronni ar deithiau hamdden byr o dan amodau heb dagfeydd. Mae rhai wedi dadlau y gallai’r gwerth fod yn isel iawn mewn amgylchiadau o’r fath neu hyd yn oed yn sero (yn wir, mewn amodau gorlawn, gallai’r gostyngiad arfaethedig mewn terfynau cyflymder mewn gwirionedd gael ychydig iawn o effaith, os o gwbl, ar amseroedd teithio). Ar y llaw arall, mae’r Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn dangos y bydd y manteision cyfanredol o’r polisi yn gadarnhaol o ran lleihau gwrthdrawiadau a’r manteision iechyd cysylltiedig.

Yr ansicrwydd hwn yw un o’r rhesymau pam y mae Arweiniad ar Arfarnu Trafnidiaeth Cymru (WelTAG) yn cael eu hadolygu ac wedi’u hailddrafftio i’w gwneud yn ofynnol i’r elfennau o asesiadau gwerth am arian sy’n deillio o newidiadau i amseroedd teithio gael eu dangos ar wahân, fel bod y rhai sy’n gwneud penderfyniadau yn gallu ystyried perthnasedd a dilysrwydd yr elfen amser taith. Mae Asesiad Effaith Rheoleiddiol y polisi 20 mya diofyn cenedlaethol wedi dilyn y canllawiau hyn ac yn dangos, ac eithrio arbedion amser teithio, bod y polisi 20mya yn darparu gwerth rhagfynegol negatif (NPV) o £1.9 miliwn.

At hynny, mae adolygiad diweddar o Lyfr Gwyrdd Trysorlys y DU wedi cydnabod, er mwyn i wariant ar bolisïau a phrosiectau fod yn werth am arian, bod yn rhaid iddo gefnogi nodau ac amcanion y llywodraeth. O ganlyniad i’r adolygiad hwn, mae Prif Economegydd Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi nodyn cynghori ‘Cydweddu’r Llyfr Gwyrdd â Gwerthoedd Llywodraeth Cymru: Trafnidiaeth’, sy’n datgan: ‘Dim ond os yw’n gyson y gellir dangos bod prosiect yn rhoi gwerth am arian. gydag amcanion a gwerthoedd strategol Llywodraeth Cymru’.

Ein hasesiad yw, wrth ystyried polisi Llywodraeth Cymru sy’n ceisio atal cerbydau rhag teithio’n gyflym i lawr ffyrdd preswyl am resymau’n amrywio ar draws newid yn yr hinsawdd, newid dulliau teithio, diogelwch ar y ffyrdd ac iechyd y cyhoedd, bod angen barn gytbwys. Dylai hyn ystyried yr ansicrwydd ynghylch gwerth arbedion amser bach ar deithiau byr a'r ystod eang o fanteision sy'n gysylltiedig â lleihau cyflymder cerbydau, na fu'n bosibl eu meintioli'n llawn ar lawer ohonynt.

Ar y sail hon, mae Gweinidogion o'r farn y bydd manteision y polisi yn drech na'r costau a'r anfanteision.

Yn gywir

Julie James AS/MS
Y Gweinidog Newid Hinsawdd
Minister for Climate Change

Eitem 9

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon